

AUTOREFERAT

Dr Łukasz Jabłoński

Kraków, styczeń 2021r.

Spis treści

1. Imię i nazwisko	3
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe.....	3
3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.....	3
4. Syntetyczna prezentacja rozwoju naukowego	4
5. Głównie osiągnięcie naukowe.....	6
5.1. Uzasadnienie wyboru tematu cyklu publikacji	6
5.2. Cele badawcze prac składających się na cykl publikacji	12
5.3. Wyniki badań	13
6. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze	17
7. Informacja o wykazaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej	21
8. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.....	23
9. Informacja o współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym.....	24
10. Informacja o postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego z 2016 roku.....	25
11. Literatura przywołana w Autoreferacie:	25

1. Imię i nazwisko

Łukasz Jabłoński, <https://orcid.org/0000-0001-6922-0501>

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe

- 20 września 2010r. doktor nauk ekonomicznych w dyscyplinie: ekonomia
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie (UEK)
Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych
Praca doktorska pt. „Rola inwestycji w kapitał ludzki w realnej konwergencji
Polski z krajami OECD”, promotor: prof. dr hab. Michał G. Woźniak (UEK)
recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Wojtyna (UEK), prof. dr hab. Witold M.
Orłowski (Politechnika Warszawska)
- styczeń 2002 Studia podyplomowe w zakresie integracji europejskiej i bezpieczeństwa
międzynarodowego (2-semesterne), Wojskowa Akademia Techniczna im.
Jarosława Dąbrowskiego, Instytut Nauk Humanistycznych, Warszawa,
- 15 listopada 2001r. magister ekonomii, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Ekonomii, kierunek:
Zarządzanie i marketing, tryb studiów: dzienne, jednolite magisterskie 5-
letnie

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- Od 01.10.2004 Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, ul. Rakowicka 27, 31-510
Kraków
Stanowisko: asystent (10.2004 – 10.2010); adiunkt (11.2010 –
obecnie)
01.10.2004 – 30.09.2018; Wydział Towaroznawstwa, Katedra
Ekonomii Stosowanej
01.10.2018 – 30.09.2019; Wydział Towaroznawstwa, Katedra
Zarządzania Jakością
01.10.2019 – obecnie; Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa; Instytut
Ekonomii; Katedra Makroekonomii

4. Syntetyczna prezentacja rozwoju naukowego

W 1996 roku rozpocząłem jednolite 5-letnie studia magisterskie w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Filia w Rzeszowie na kierunku zarządzanie i marketing. W listopadzie 2001 roku uzyskałem tytuł magistra na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego (wcześniej UMCS Filia w Rzeszowie). Pracę zawodową rozpocząłem w trakcie studiów magisterskich, tj. w marcu 2000 roku w Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie, gdzie byłem zatrudniony do połowy lipca 2003 roku. Z kolei od połowy lipca 2003 roku do końca września 2004 roku podjąłem pracę w Podkarpackim Klubie Biznesu w Rzeszowie.

Od 1 października 2004 roku jestem zatrudniony w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie (do 2008 r. Akademia Ekonomiczna w Krakowie). W 2007 roku Rada Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Akademii Ekonomicznej w Krakowie wszczyła mi przewod doktorski, zaś w lipcu 2010 roku obroniłem pracę doktorską pod tytułem „*Rola inwestycji w kapitał ludzki w realnej konwergencji Polski z krajami OECD*”. Pracę doktorską przygotowywałem pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Michała G. Woźniaka, zaś jej recenzentami byli prof. dr hab. Andrzej Wojtyła (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) i prof. dr hab. Witold M. Orłowski (Politechnika Warszawska). W dniu 20 września 2010 roku Rada Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie nadała mi stopień doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia. Z dniem 1 listopada 2010 roku zostałem awansowany na stanowisko adiunkta w Katedrze Ekonomii Stosowanej, w której byłem zatrudniony do końca września 2018 roku. Od 1 października 2018 roku do końca września 2019 roku byłem pracownikiem Katedry Zarządzania Jakością, zaś od października 2019 roku jestem pracownikiem Katedry Makroekonomii w Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Mój dotychczasowy dorobek naukowy obejmuje 77 prace naukowe, na które składają się 2 samodzielne i 4 współautorskie monografie naukowe, 27 samodzielnych i 18 współautorskich artykułów naukowych, 10 samodzielnych i 14 współautorskich rozdziałów w monografiach naukowych, a także 1 współautorska w języku angielskim i 1 samodzielna w języku polskim redakcja monografii. Jednak zasadniczy rozwój mojego dorobku naukowo-badawczego w ujęciu ilościowym i jakościowym nastąpił po uzyskaniu stopnia doktora, co syntetycznie ilustruje tabela 1.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia w 2010 roku kontynuowałem moje badania, których rezultatem są: 51 prace naukowe, 24 wystąpienia konferencyjne, w tym 4 na zaproszenie, członkostwo w redakcji naukowej kwartalnika naukowego i zagranicznym centrum badawczym, a także udział w projektach badawczych. Odpowiednie dane zestawiono w tabeli 2 oraz w: Wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny. Dorobek naukowy z tego okresu obejmuje 2 monografie autorskie i 4 współautorskie; 29 artykuły naukowe, w tym 15 autorskich; 14 rozdziałów w monografiach naukowych, z czego 5 autorskich, a także 1 samodzielną w języku polskim i 1 współautorską w języku angielskim redakcję monografii naukowej. Dwa artykuły, których jestem współautorem zostały opublikowane w czasopiśmie JCR, tj. „Quality & Quantity” (ISSN 0033-5177, IF(2017)=1,072) oraz „Bulletin of Economic Research” (ISSN 0307-3378, IF=0,333). Jednocześnie po uzyskaniu stopnia doktora opublikowałem artykuły naukowe w czasopiśmie „Journal of Management and Business Administration. Central Europe” indeksowanym w bazie Scopus (ISSN 2658-2430), a także czasopiśmie o zasięgu ogólnopolskim „Gospodarka Narodowa. Polish Journal of Economics” (ISSN 0867-0005). Łączna liczba punktów uzyskanych za publikacje z lat 2010-2021 według wykazu Ministerstwa Edukacji i Nauki wynosi 560.

Tabela 1. Syntetyczne zestawienie dorobku naukowo-badawczego przed i po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia

Lp.	Rodzaj	Przed uzyskaniem stopnia doktora	Po uzyskaniu stopnia doktora	Razem
1.	Monografie naukowe	---	6 w tym 2 samodzielne	6 w tym 2 samodzielne
2.	Artykuły w czasopismach naukowych	16 w tym 12 samodzielne	29 w tym 15 samodzielne	45 w tym 27 samodzielne
3.	Rozdziały w monografiach	10 w tym 5 samodzielne	14 w tym 5 samodzielne	24 w tym 10 samodzielne
4.	Redakcje monografii naukowych	---	2 w tym 1 samodzielne	2 w tym 1 samodzielne
Razem publikacje naukowe		26 w tym 17 samodzielne	51 w tym 23 samodzielne	77 w tym 40 samodzielne
5.	Udział w konferencjach naukowych	10	24	34
6.	Udział w projektach badawczych	1	3	4
7.	Udział w projektach badawczych w ramach badań statutowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie	6	10	16
8.	Udział w kolegiach redakcyjnych czasopism naukowych notowanych na liście MNIŚW	---	1	1
9.	Członkostwo w międzynarodowych zespołach badawczych	---	1	1
10.	Wykłady w zagranicznych uczelniach	---	5	5

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Zestawienie zbiorcze dorobku naukowo-badawczego po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia

Dorobek publikacyjny						
Lp.	Rodzaj	Autorskie		Współautorskie		Razem
		w j. pol.	w j. ang.	w j. pol.	w j. ang.	
1.	Monografie naukowe	2	---	4	---	6
2.	Artykuły w czasopismach naukowych	13	2	8	6	29
3.	Rozdziały w monografiach	4	1	5	4	14
4.	Redakcja monografii naukowych	1	---	---	1	2
Ogółem:		20	3	17	11	51
		23		28		
		45%		55%		100%
Udział w konferencjach naukowych						
Lp.	Rodzaj	Autorskie		Współautorskie		Razem
		w j. pol.	w j. ang.	w j. pol.	w j. ang.	
5.	Referaty wygłoszone podczas konferencji naukowych	14	---	2	3	19
6.	Udział w sesji posterowej	---	---	---	1	1
7.	Zaproszenia do wygłoszenia referatu	---	1	1	2	4
Ogółem:		14	1	3	6	24
Udział w projektach badawczych i pozostałe						
Lp.	Rodzaj	w j. pol.	w j. ang.	Razem		
8.	Udział w projektach badawczych	3	---	3		
9.	- w tym kierowanie projektami badawczymi	1	---	1		
10.	Udział w projektach badawczych w ramach badań statutowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie	10	---	10		
11.	Udział w kolegiach redakcyjnych czasopism naukowych notowanych na liście MniSW	1	---	1		
12.	Członkostwo w międzynarodowych zespołach badawczych	---	1	1		
13.	Wykłady w zagranicznych uczelniach	---	4	4		
14.	Staż w zagranicznej uczelni	---	1	1		

Źródło: opracowanie własne.

Po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyłem w projektach badawczych realizowanych w ramach konkursów krajowych i uczelnianych. Brałem udział w dwóch zakończonych projektach badawczych finansowanych przez MNiSW (N N112 1828 36), a także NCN (DEC-2011/03/D/HS4/01659), w którym pełniłem rolę kierownika. W wyniku rozstrzygnięcia konkursów na projekty badawcze przez NCN w maju 2020 roku zostało przyznane finansowanie tematowi badawczemu „Hybrydowe podejście do modelowania wzrostu gospodarczego w oparciu o dane liczbowe i wiedzę ekspercką” (nr umowy: 2019/35/D/HS4/01594, kierownik: dr inż. Agnieszka Jastrzębska) w ramach konkursu Sonata (panel: HS4). W tym projekcie pełnię rolę wykonawcy. Realizacja projektu rozpoczęła się w lipcu 2020 roku. Warto zaznaczyć, iż wniosek na realizację tego projektu uzyskał najwyższą ocenę spośród przyjętych do finansowania projektów w ramach konkursu Sonata, panel HS4¹. Jednocześnie uczestniczyłem w corocznych badaniach statutowych realizowanych w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie.

Pełniłem także funkcję redaktora naukowego sekcji ‘Ekonomia’ kwartalnika naukowego „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” Wydawnictwa Uniwersytetu Rzeszowskiego notowanego na liście ‘B’ czasopism Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Z kolei od 1 czerwca 2015 roku jestem członkiem zespołu badawczego ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (*FOM Corporate Responsibility Competence Centre*) działającego przy Wyższej Szkole Ekonomii i Zarządzania w Essen (*FOM Hochschule für Oekonomie & Management GmbH, Essen, Deutschland*).

5. Główne osiągnięcie naukowe

Moim głównym osiągnięciem naukowym wykazanim we wniosku habilitacyjnym jest cykl publikacji powiązanych tematycznie, w rozumieniu art. 219 ust 1 pkt. 2b Ustawy, zatytułowany „*Interakcje kapitału ludzkiego i nierówności dochodów w procesie konwergencji gospodarek na średnim i wysokim poziomie rozwoju*”.

Omawiając cykl publikacji powiązanych tematycznie przedstawię najpierw motywy zainteresowania się tym obszarem badań i wskażę występujące w literaturze tego zakresu luki badawcze, następnie przedstawię cele moich badań wraz z listą publikacji, aby następnie przejść do omówienia wyników zrealizowanych badań.

5.1. Uzasadnienie wyboru tematu cyklu publikacji

Zrozumienie źródeł bogactwa krajów przykuwa uwagę badaczy od momentu wyodrębnienia się ekonomii jako obszaru badań. W ekonomii klasycznej akcent w badaniach ekonomicznych kładziono zwłaszcza na wyjaśnienie przyczyn bogactwa krajów, które najszybciej skorzystały z ekonomicznych skutków rewolucji przemysłowej (Smith 2020). Na początku XX wieku ekonomiści zwrócili także uwagę na zmiany następujące w krajach o odmiennych systemach ekonomicznych, tj. gospodarkach kapitalistycznych i socjalistycznych. Na tym tle na gruncie teorii systemów sformułowano pojęcie konwergencji, oznaczające upodabnianie się gospodarek względem siebie.

¹ <https://ncn.gov.pl/konkursy/wyniki/2020-05-18-opus18-preludium18-sonata15-preludium-bis1>

Jednak w wyniku z jednej strony braku możliwości upodobnienia się krajów kapitalistycznych i socjalistycznych, z drugiej zaś rozkwitu teorii wzrostu gospodarczego w drugiej połowie XX wieku pojęcie konwergencji zawężono w ekonomii (Jabłoński 2008, 25)². W szczególności ściśle związane je z teorią wzrostu gospodarczego i zaczęto kojarzyć z procesem zmniejszania luki rozwojowej, mierzonej dochodami per capita, między krajami. Zgodnie z modelem wzrostu Solowa (1956) wszystkie kraje bez względu na warunki początkowe poruszają się w kierunku wspólnej ścieżki zrównoważonego wzrostu³. Zatem w długim okresie, gdy gospodarki osiągną i poruszają się po tej ścieżce⁴, charakteryzują się one identycznymi wartościami zmiennych ekonomicznych, w tym także dochodów na 1 pracującego i stopami wzrostu tych dochodów. Jednak zanim gospodarki osiągną tę ścieżkę, różnią się one między sobą stopami wzrostu gospodarczego. W szczególności im bardziej oddalony jest kraj od ścieżki zrównoważonego wzrostu, a więc innymi słowy, im większa jest różnica PKB per capita tego kraju w stosunku do gospodarki wysokorozwiniętej, tym wyższą stopą wzrostu gospodarczego się on charakteryzuje. Z teorii neoklasycznego wzrostu gospodarczego wynika, że w grupie krajów na różnym poziomie rozwoju powinna występować ujemna korelacja między początkowym PKB per capita i stopą jego wzrostu, co określa się mianem konwergencji typu β . Z kolei występowanie β -konwergencji może prowadzić do zmniejszania różnic między krajami biednymi i bogatymi w zakresie PKB per capita, co określa się jako konwergencję typu σ ⁵. Na tym tle dochodzi do wyrównywania dochodów per capita między krajami, a więc konwergencji absolutnej⁶.

W większości badań, za wyjątkiem Baumola (1986), które dotyczyły wąskiej grupy 16 krajów OECD⁷, nie potwierdzono występowania ujemnej korelacji między początkowym poziomem dochodów per capita i wzrostem gospodarczym krajów na różnym poziomie rozwoju (Abramovitz 1986; Barro 1991; De Long 1988; Dowrick 1992; Mankiw, Romer, i Weil 1992; Durlauf i Johnson 1992; Barro i Sala-i-Martin 1992; Pritchett 1997). Również rozczarowujące okazały się wyniki badań na danych panelowych (Islam 1995; Caselli, Esquivel, i Lefort 1996) i ujmujących przestrzenny wymiar (*spatial dimension*) β -konwergencji (Le Gallo i Dall'Erba 2006)⁸.

² Na przełomie siódmej i ósmej dekady XX wieku stało się jasne, że różnice między krajami z systemami kapitalistycznym i centralnie planowanym są tak znaczne, że nie jest możliwe ich upodobnienie się względem siebie. Jednocześnie teoria neoklasycznego wzrostu gospodarczego (Solow 1956), jej rozwinięcia (Mankiw, Romer, i Weil 1992; Nonneman i Vanhoudt 1996), a zwłaszcza rozkwit teorii endogenicznego wzrostu gospodarczego (Romer 1986; 1990; Lucas 1988) zwróciły większą uwagę ekonomistów na problem zbieżności poziomów dochodów per capita w krajach biednych i bogatych. Zob. (Wiarda 1999; Kowalik 2000, 25; Islam 2003; Wojtyła 2007, 3; 2016).

³ Solow (1956) wyjaśniając warunki dojścia gospodarki do ścieżki zrównoważonego wzrostu, odnosił się *de facto* do konwergencji warunkowej, a więc zbieżności tej gospodarki do indywidualnej ścieżki zrównoważonego wzrostu, nie zaś do konwergencji bezwarunkowej, czyli zbieżności dochodów per capita między krajami na różnym poziomie rozwoju. Jednak mimo tego koncepcję konwergencji wynikającą z neoklasycznych modeli wzrostu gospodarczego stosowano w badaniach nad weryfikacją hipotezy o konwergencji bezwarunkowej, a więc zbieżności różnych krajów do wspólnej ścieżki zrównoważonego wzrostu (Islam 2003, 313), także (Jabłoński 2012b, 40).

⁴ Występowanie wspólnej ścieżki zrównoważonego wzrostu wynika z założenia o homogeniczności gospodarek ze względu na parametry strukturalne związane z preferencjami i technologią (Barro 1991, 407).

⁵ Zatem między tymi dwoma rodzajami konwergencji występują zależności polegające na tym, że konwergencja typu β jest warunkiem koniecznym, lecz nie wystarczającym dla wystąpienia konwergencji typu σ . Zob. (Islam 2003, 314; Barro i Sala-i-Martin 2004, 242; Próchniak 2004, 28; Johnson i Papageorgiou 2020, 151).

⁶ Obok konwergencji warunkowej i bezwarunkowej, konwergencji typu β i σ , wyodrębniono także konwergencję technologiczną, konwergencję stóp wzrostu gospodarczego i konwergencję poziomów dochodów, konwergencję globalną i kluby konwergencji, a także konwergencję deterministyczną i stochastyczną (Islam 2003, 312; Johnson i Papageorgiou 2020), także (Jabłoński 2012b, 40–45).

⁷ Baumol (1986) wykazał występowanie konwergencji bezwarunkowej jedynie w grupie 16 krajów OECD. Jednak jak podkreślają m.in. De Longa (1988), a także Johnson i Papageorgiou (2020) wyniki badań Baumala (1986) należy traktować ostrożnie, gdyż są wrażliwe na dobór krajów do badania.

⁸ Hipotezę o konwergencji bezwarunkowej weryfikowano także w oparciu o dane regionalne (Barro i Sala-i-Martin 1992; Armstrong 1995; Próchniak 2004; Meliciani i Peracchi 2006; Sassi 2011; Bartkowska i Riedl 2012; Borowiec 2015).

Słabe dowody empiryczne na występowanie konwergencji bezwarunkowej przyczyniły się do wyodrębnienia nowych kierunków badań konwergencją, wśród których na uwagę zasługują dwa⁹.

Po pierwsze, sformułowano hipotezę o klubach konwergencji (Baumol 1986), z której wynika, że kraje na odmiennym poziomie rozwoju zmiierają w kierunku nie tyle wspólnej, lecz raczej różnych ścieżek zrównoważonego wzrostu. Na tym tle dochodzi do powstawania klubów konwergencji, a więc grup krajów o porównywalnych warunkach wzrostu (Durlauf i Johnson 1992; Quah 1996; Pritchett 1997; Desdoigts 1999; Islam 2003). Najbardziej wyraźne różnice występują w tym przypadku między krajami na niskim, średnim i wysokim poziomie rozwoju, dla których występuje ujemna zależność między PKB per capita w 1960 roku oraz średniorocznym tempem wzrostu w latach 1960-2010¹⁰, a także między krajami członkowskimi OECD, UE, w tym zwłaszcza starej 15-tki i nowymi jej członkami¹¹ oraz gospodarkami Subsaharyjskimi (Barro i Sala-i-Martin 1992, 243–45; Matkowski i Próchniak 2007; Rapacki i Próchniak 2009; 2019; Próchniak i Witkowski 2013; Rapacki, Matkowski, i Próchniak 2016; Johnson i Papageorgiou 2020, 137), także (Jabłoński 2011b; Jabłoński i Misiak 2015).

Po drugie, wobec braku istotności statystycznej β -konwergencji ekonomiści zwrócili uwagę na inne zmienne, które wyjaśniają zbieżność dochodów per capita krajów w ramach wyodrębnionych grup krajów. Wyniki tych badań pokazały, iż początkowy poziom dochodu nie ujmuje wszystkich informacji, które są konieczne dla wyjaśnienia zmian wielkości dochodu per capita gospodarek w późniejszych okresach (Johnson i Papageorgiou 2020, 149). Na tym tle rozszerzano równanie β -konwergencji także o inne zmienne wynikające z modeli wzrostu gospodarczego, tj. m.in. kapitał rzeczowy, kapitał ludzki (umiejętność pisanie i czytania, oczekiwaną długość życia), zmiany demograficzne (przyrost naturalny) i etniczne, czynniki społeczne i jakość instytucji zwiększające szanse kraju na absorpcję technologii i kapitału, otwartość gospodarki. Dzięki temu oszacowania równań β -konwergencji charakteryzowały się większą wiarygodnością statystyczną (Abramovitz 1986; Barro 1991; Dowrick 1992; Barro i Sala-i-Martin 1992; Mankiw, Romer, i Weil 1992; Dowrick 1992; Durlauf i Johnson 1995; Ben-David 1996; Dowrick i Golley 2004; Choi 2009; Tan 2010; Fiaschi, Lavezzi, i Parenti 2020; Nell 2020).

Wynikająca z badań empirycznych konwergencja nie tyle globalna, co raczej formująca się w ramach klubów krajów (konwergencja klubowa), a także rozszerzenie równania β -konwergencji o zmienne wynikające z modeli wzrostu gospodarczego zwróciły uwagę ekonomistów na kapitał ludzki, rozumiany jako nagromadzone w ludziach zasoby zdrowia, umiejętności i doświadczenia zawodowego, a także implikacje tego kapitału dla podziału świata na kraje biedne i bogate oraz zmniejszania luki rozwojowej między nimi.

Warto zaznaczyć, iż w badaniach teoretycznych pozytywnie zweryfikowano hipotezę o dodatnim wpływie kapitału ludzkiego, a zwłaszcza inwestycji w ten czynnik wytwórczy na wzrost gospodarczy. W modelach wzrostu gospodarczego wyjaśniono nie tylko bezpośredni, ale także pośredni wpływ kapitału ludzkiego na wzrost gospodarczy, wyodrębniając tym samym tzw. efekt poziomu i efekt stopy¹². Jednocześnie badania empiryczne okazały się mniej jednoznaczne, niż rozstrzygnięcia teoretyczne. Niektórzy autorzy wykazali wprawdzie dodatnią zależność między kapitałem ludzkim i wzrostem

⁹ Przegląd badań nad konwergencją w ekonomii, a zwłaszcza na gruncie wzrostu gospodarczego można znaleźć w m.in. (Islam 2003; Durlauf, Johnson, i Temple 2009; Durlauf i Johnson 1992; Johnson i Papageorgiou 2020).

¹⁰ Jednak β -konwergencja w grupach krajów na niskim, średnim i wysokim rozwoju nie jest równoznaczna ze zmniejszaniem różnicowań rozwojowych między tymi grupami (Johnson i Papageorgiou 2020, 137).

¹¹ Przegląd badań nad konwergencją w grupie krajów Europy Środkowowschodniej dokonali m.in.: (Rapacki, Matkowski, i Próchniak 2016).

¹² Efekt poziomu, wyrastając z rozstrzygnięć Lucasa (1988), polega na tym, że kapitał ludzki, jako dodatkowy nakład w funkcji produkcji, wspiera wzrost produktu na pracującego, podobnie jak inne czynniki wytwórcze. Z kolei efekt stopy wiąże się z pośrednim wpływem kapitału ludzkiego na wzrost gospodarczy, który oznacza, że kapitał ludzki będąc nakładem w tworzeniu wiedzy naukowo-technicznej determinuje wzrost gospodarczy w długim okresie (Romer 1986; 1990). Zob. m.in.: (Domański 1993; 2000; Tokarski 1996; Kawa 2004; Engelbrecht 2003a; Próchniak 2006; 2009; Cichy i Malaga 2007; Florczak 2007; 2008; Growiec 2007; Drobny 2010; Malaga 2011; Mendes, Nunes, i Sequeira 2012, 11; Groth i Growiec 2018).

gospodarczym¹³. Jednak stwierdzono również albo ujemną, albo nieistotną statystycznie zależność między kapitałem ludzkim i wzrostem gospodarczym¹⁴. Niemniej jednak w literaturze przeważa pogląd o pozytywnym wpływie kapitału ludzkiego na wzrost gospodarczy¹⁵.

Podjęto również badania nad weryfikacją hipotezy o dodatnim wpływie inwestycji w kapitał ludzki na konwergencję między krajami. Z jednej strony badania te dotyczyły weryfikacji hipotezy o pozytywnym wpływie kapitału ludzkiego i jego akumulacji na zmniejszanie dystansu rozwojowego dzielącego kraje na różnym poziomie rozwoju. Zatem badania tego dotyczą konwergencji warunkowej. Z drugiej zaś strony badania te polegały na identyfikacji wpływu akumulacji kapitału ludzkiego na zmniejszanie luki rozwojowej między krajami na różnym poziomie rozwoju ekonomicznego, czyli innymi słowy dotyczyły one konwergencji bezwarunkowej. W szczególności hipoteza konwergencji bezwarunkowej znajduje potwierdzenie w badaniach empirycznych opartych na neoklasycznych modelach wzrostu gospodarczego, dla których charakterystyczne jest założenie o malejącej krańcowej produktywności kapitału ludzkiego¹⁶. Z kolei w modelach endogenicznego wzrostu gospodarczego z kapitałem ludzkim przyjmuje się założenia o stałych i rosnących krańcowych produktywnościach czynników wytwórczych. Zatem z tych modeli, np. Lucasa (1988) i Romera (1990), wynika, że próba dogonienia krajów bogatych przez kraje biedne jest skazana na niepowodzenie, zaś kluczowym czynnikiem tego zjawiska jest kapitał ludzki¹⁷. Jednak pomimo tych niejednoznaczności z teorii wzrostu gospodarczego płynnie wniosek, że jeśli społeczeństwa krajów z niskim PKB per capita przeznaczają relatywnie więcej, w stosunku do krajów bogatych, czasu i środków finansowych na akumulację kapitału ludzkiego, to mogą one osiągać wyższe tempo wzrostu gospodarczego niż kraje bogate. Oznacza to, że inwestycje w kapitał ludzki w postaci czasu przeznaczanego na naukę oraz wydatków na kształcenie i opiekę zdrowotną w krajach biednych sprzyjają zmniejszaniu dystansu rozwojowego w stosunku do gospodarek wyżej rozwiniętych (Próchniak 2004; 2006; Tokarski 2007; Jabłoński 2012b, 125–39; 2015).

Warto zaznaczyć, iż w badaniach poświęconych roli kapitału ludzkiego w procesie konwergencji gospodarek można wyróżnić kilka interesujących kierunków studiów i analiz.

W naukach ekonomicznych pojawiają się niejednoznaczności terminologiczne związane z pojęciem kapitału ludzkiego. Koncepcja kapitału ludzkiego wyrastając w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku na gruncie ekonomii neoklasycznej (Schultz 1959; 1961; Mincer 1958; Becker 1962; 1964) w kolejnych dekadach stała się popularnym obszarem badań także w finansach i naukach o zarządzaniu. Zatem obecnie mamy do czynienia z wielowątkowością badań nad kapitałem ludzkim. Dotyczą one przede wszystkim mikroekonomicznych i makroekonomicznych implikacji kapitału ludzkiego, w tym jego związków ze wzrostem gospodarczym i przetrwaniem organizacji. Pokażny dorobek dotyczy także metod pomiaru i zagadnień terminologicznych związanych z kapitałem ludzkim. Jednak na tle rozwoju różnych kierunków badań nad kapitałem ludzkim ukształtował się odmienny sposób jego interpretacji

¹³ M.in. (Landau 1985; Barro 1991; Kyriacou 1991; Mankiw, Romer, i Weil 1992; Weil 2005; Mirvis, Chang, i Cosby 2008), także (Jabłoński 2010; 2011a).

¹⁴ M.in. (Benhabib i Spiegel 1994; Temple 1999; Islam 1995; Krueger i Lindahl 2001; Engelbrecht 2003b; Liberda i Tokarski 2004; Siwińska 2007).

¹⁵ Jednak wielu autorów wykazało, iż niejednoznaczność wyników empirycznych badań nad tymi zależnościami wynika z doboru krajów do badań, niedoskonałych miar kapitału ludzkiego, niewłaściwej specyfiki równań użytych w badaniu tych związków oraz metod statystycznych użytych w obliczaniu wartości parametrów tych równań (Temple 1999; Kalaitzidakis i in. 2001; Cohen i Soto 2007; Owen, Videras, i Davis 2009; Sunde i Vischer 2014).

¹⁶ Do modeli tej grupy zalicza się (Mankiw, Romer, i Weil 1992; Barro i Sala-i-Martin 2004; Nonneman i Vanhoudt 1996). Mankiw, Romer, Weil (1992) oraz Barro i Sala-i-Martin (2004) rozszerzyli model Solowa (1956) o kapitał ludzki. Z kolei Nonneman i Vanhoudt (1996) zaprezentowali n-kapitałowe rozszerzenie modelu Solowa. Badania empiryczne (Mankiw, Romer, i Weil 1992; Barro i Sala-i-Martin 1997; Barro 2015) pokazały, że uwzględnienie zmiennej kapitału ludzkiego w równaniu konwergencji lepiej, w stosunku do modelu Solowa (1956), wyjaśnia szybkość zbieżności gospodarek do ścieżki zrównoważonego wzrostu.

¹⁷ Istnieją modele, w których dywergencja absolutna między krajami albo nie jest tak oczywista, albo nie występuje. Przytoczyć tutaj można modele wzrostu eksponujące efekty zewnętrzne wynikające ze współpracy, zapoczątkowane pracami Tamury (1991; 1992; 1996; 2006) i Benabou (1996a; 1996b). Pomimo tego należy podkreślić, że z teorii endogenicznego wzrostu gospodarczego wynika w większym stopniu dywergencja, niż konwergencja absolutna między krajami.

na gruncie różnych dyscyplin nauk ekonomicznych, tj. w ekonomii, finansach i naukach o zarządzaniu. Jednocześnie w literaturze podkreśla się, iż kapitał ludzki od lat sześćdziesiątych XX wieku zatracił konotacje kategorii kapitału, które wynikały z neoklasycznych rozstrzygnięć Schultza, Mincera i Beckera (Hanushek i Woessmann 2015, 1). Zatem istnieje luka w literaturze w zakresie zaprezentowania rozwoju badań nad kapitałem ludzkim w naukach ekonomicznych i na tym tle uwypuklenia odmiennej jego interpretacji między przedstawicielami ekonomii, finansów i nauk o zarządzaniu (Jabłoński w druku).

W dyskusji nad czynnikami wzrostu gospodarczego, w tym sprzyjającymi zmniejszaniu luki rozwojowej krajów na niższym poziomie rozwoju do tych wysokorozwiniętych ważne miejsce zajmują innowacje. Dotyczy to zwłaszcza prac ilustrujących związek innowacji, tworzenia wiedzy naukowo-technicznej i ich roli we wzroście gospodarczym w tym hipotezy konwergencji. Jednak w literaturze przedmiotu istnieje luka badawcza w zakresie analiz, gdzie ujmuje się kapitał ludzki w powiązaniu z innowacjami, rozumianymi jako komercyjne wykorzystanie wiedzy naukowo-technicznej, w kontekście dyskusji nad konwergencją między krajami.

Z analiz poświęconych związkom występującym między kapitałem ludzkim i konwergencją, rozumianą jako zmniejszanie luki rozwojowej między krajami biednymi i bogatymi, wyrasta szczególna rola nierówności dochodów. W szczególności istnieją uzasadnione argumenty przemawiające za uwypukleniem w badaniach związków kapitału ludzkiego i nierówności dochodów w kontekście procesu konwergencji między krajami.

Nierówności dochodowe wewnątrz krajów tworzą popularny obszar badań w ekonomii od połowy ubiegłego wieku (Kuznets 1955; Atkinson 1997). Ich znaczenie w dyskusji naukowej wydaje się rosnąć zwłaszcza na początku bieżącego stulecia, gdy obserwuje się wyraźne ich pogłębienie w krajach na różnym poziomie rozwoju¹⁸. Ekonomiści nawiązując do hipotezy Kuzneta analizowali tendencję zmian nierówności w krajach na różnym poziomie rozwoju ekonomicznego. Jednak wyniki tych badań okazały się rozczarowujące, gdyż hipoteza Kuzneta została słabo wsparta wynikami badań empirycznych¹⁹. Jednocześnie nie było zgodności wśród ekonomistów, czy związki między wzrostem gospodarczym i nierównościami dochodów mają charakter substytucyjny czy komplementarny (Hoff 1994). Na tym tle wiele niejasności wzbudzało wyjaśnienie mechanizmu godzenia większej równości (lub mniejszej nierówności) z efektywnością ekonomiczną, co ma zasadnicze znaczenie dla dyskusji nad związkami między nierównościami dochodów i wzrostem gospodarczym. W tym kontekście na znaczeniu zyskują wnioski wynikające z modeli endogenicznego wzrostu gospodarczego z kapitałem ludzkim. W szczególności istnieją uzasadnione argumenty sugerujące z jednej strony, że inwestycje w kapitał ludzki wyjaśniają malejące zróżnicowania dochodów między pracownikami, z drugiej zaś – że ograniczanie nierówności w podziale dochodów wewnątrz kraju w wyniku inwestycji w kapitał ludzki nie tłumi wzrostu gospodarczego w długim okresie.

W literaturze zwrócono uwagę na kierunek zależności od nierówności dochodów do kapitału ludzkiego²⁰. Jednak znacznie mniej eksplorowanym obszarem badań jest przeciwny kierunek zależności, a więc od kapitału ludzkiego do nierówności w podziale dochodów. Jednocześnie od ostatniej dekady XX wieku powstały modele wzrostu gospodarczego, w których podejmowane są próby łączenia kryterium efektywności ekonomicznej, związanej z inwestycjami w kapitał ludzki i ich rolę we

¹⁸ M.in. (Bhalla 2002; Bourguignon i Morrisson 2002; Chilosí 2010; Chotikapanich, Valenzuela, i Rao 1997; Dowrick i Akmal 2005; Milanovic 2012; Ortiz i Cummins 2011; Azzimonti, de Francisco, i Quadrini 2014).

¹⁹ Hipoteza Kuzneta, a więc związki między nierównościami dochodowymi i wzrostem gospodarczym w kształcie odwróconej litery 'U', zostały potwierdzone przez samego Kuzneta (1955), a także Ahluwalia (1976). Z kolei większość autorów nie potwierdziła badaniami empirycznymi hipotezy Kuzneta (Anand i Kanbur 1993; Li, Squire, i Zou 2001; Ravallion i Chen 1997; Dollar i Kraay 2002; Barro 1999; Easterly 1999). Na tym tle sformułowano pogląd, że kształt krzywej Kuzneta zależy w większym stopniu od czynników politycznych (powstanie instytucji demokracji oraz emancypacja pracowników), niż poziomu rozwoju ekonomicznego (Acemoglu i Robinson 2002).

²⁰ M.in. (Galor i Zeira 1993; Perotti 1996; Galor i Tsiddon 1997; Sylwester 2000; Galor, Moav, i Vollrath 2009; Papageorgiou i Razak 2009; Battisti, Fioroni, i Lavezzi 2014; Pickett i Wilkinson 2015).

wzroście dochodów per capita, z większym egalitaryzmem dochodów między pracującymi (i ich rodzinami)²¹. W związku z tym istnieje luka w literaturze przedmiotu związana z identyfikacją mechanizmów wpływu inwestycji w kapitał ludzki na nierówności w podziale dochodów, które wspierają wzrost gospodarczy krajów rozwijających się i umożliwiają im zmniejszenie luki rozwojowej do tych wysokorozwiniętych.

Warto również zaznaczyć, że w literaturze dobrze wyjaśniono wpływ nierówności dochodów na wzrost gospodarczy. W szczególności większość teoretycznych rozstrzygnięć podkreśla negatywny wpływ nierówności dochodowych na wzrost gospodarczy²². Jednocześnie wielu badaczy zdiagnozowało te zależności na gruncie empirycznym. Jednak chociaż w literaturze dominuje pogląd o negatywnym wpływie nierówności dochodowych na wzrost gospodarczy, to istnieją także badania ilustrujące albo dodatnią naturę związków²³, albo brak zależności²⁴ występujących między nierównościami i wzrostem. Na tym tle podkreśla się, iż ta niejednoznaczność wyników empirycznych badań może wynikać z metod szacowania wartości parametrów równań regresji, a także z użytych mierników nierówności. W szczególności niedoskonałości metod szacowania wartości parametrów regresji związanych z uwzględnianiem heterogeniczności badanych krajów i endogenicznej natury zmiennych oraz miar nierówności dochodowych obciążają wyniki badań empirycznych (Voitchovsky 2005, 274; Ehrhart 2009). Na tym tle wyrasta potrzeba badań empirycznych poświęconych weryfikacji hipotezy o wrażliwości wyników badań empirycznych tego zakresu na kontrolowanie efektów indywidualnych i użyte mierniki nierówności (Bartak i Jabłoński 2017, 58; 2020, 186–88).

Warto również zaznaczyć, iż na początku bieżącego wieku wzrosło znaczenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego w kontekście uwarunkowań wzrostu gospodarczego. Problem ten podkreślali intelektualiści skupieni wokół Klubu Rzymskiego (Meadows i in. 1972). Jednak dopiero na przełomie XX i XXI wieku opublikowano wyniki badań ilustrujących ogromny przyrost zanieczyszczeń w świecie zwłaszcza od lat siedemdziesiątych XX wieku (Beckerman 1992; Laukkonen i in. 2009; van den Bergh 2011), jako skutek intensywnej eksploatacji nieodnawialnych źródeł energii, a także rosnącego popytu na dobra i usługi (Sorrell 2015; Kang i in. 2012). Na tym tle sformułowano hipotezę o związkach występujących między degradacją środowiska naturalnego i poziomem rozwoju gospodarczego kraju w kształcie odwróconej litery „U”, którą określano jako środowiskowa krzywa Kuzneta (*environmental Kuznets Curve*) (Dasgupta i in. 2002). W odpowiedzi na te zagrożenia w literaturze wyodrębniono koncepcję zielonej gospodarki (*green economy*), która ujmuje w sobie politykę gospodarczą i metody analizy ekonomicznej korespondujące ze zrównoważonym rozwojem (*sustainable development*) (Jacobs 2012). Na tym tle powstały argumenty na rzecz identyfikacji związków łączących wzrost gospodarczy w różnych krajach z działaniami podejmowanymi w tych krajach, które wpisują się w koncepcję zielonej gospodarki (Ćwiklicki i in. 2019). W szczególności w obszarze badań dotyczących uwarunkowań zielonej gospodarki istnieje luka polegająca na identyfikacji związków występujących między wzrostem gospodarczym oraz działaniami podejmowanymi na poziomie przedsiębiorstw na rzecz społecznej odpowiedzialności i ograniczenia presji na środowisko naturalne w krajach na średnim i wysokim poziomie rozwoju. Warto zaznaczyć, iż inicjatywy podejmowane na poziomie

²¹ M.in. (Glomm i Ravikumar 1992; Bénabou 1996b; Putterman, Roemer, i Silvestre 1998; Cardak 1999; Fernández i Rogerson 1996; 1998; Tamura 1996; 2006), także (Jabłoński 2011d; 2012b, 147–50).

²² Negatywny wpływ nierówności na wzrost wyjaśniono argumentami z zakresu ekonomii politycznej (Perotti 1993; Alesina i Rodrik 1994; Persson i Tabellini 1994; Alesina i Perotti 1996; Davis 2007), związkami występującymi między płodnością i inwestycjami w kapitał ludzki (de la Croix i Doepke 2003) oraz przestępczością (Josten 2003; 2004). Negatywny wpływ nierówności na wzrost gospodarczy wyjaśniano również tym, że wzrost tych nierówności tłumi akumulację kapitału ludzkiego (Galor i Zeira 1993; Papageorgiou i Razak 2009; Galor, Moav, i Vollrath 2009; Battisti, Fioroni, i Lavezzi 2014; Pickett i Wilkinson 2015), a także odpowiada za niestabilność społeczno-polityczną (Glaeser 2005; Galbraith 2012) i wybuch kryzysu finansowego w pierwszej dekadzie XXI wieku (Stockhammer 2015). Teoretyczne wyjaśnienie dodatniego wpływu nierówności dochodowych na wzrost gospodarczy zaprezentowali Li i Zou (1998).

²³ M.in. (Forbes 2000; Iradian 2005; Partridge 1997).

²⁴ M.in. (Castelló i Doménech 2002; Lee i Roemer 1998; Barro 2000; 2008; Panizza 2002; Pagano 2004; Bengoa i Sanchez-Robles 2005; Castelló-Climent 2010).

przedsiębiorstw, które wspierają społeczną i środowiskową odpowiedzialność można traktować jako formę innowacji, które wynikają z nagromadzonej wiedzy, umiejętności i kompetencji pracowników, a więc kapitału ludzkiego²⁵.

5.2. Cele badawcze prac składających się na cykl publikacji

Powyżej przedstawione przesłanki stanowiły podstawę wyboru tematu cyklu publikacji w brzmieniu: *Interakcje kapitału ludzkiego i nierówności dochodów w procesie konwergencji gospodarek na średnim i wysokim poziomie rozwoju*.

Pragnę zaznaczyć, iż na tle wyodrębnionych w literaturze płaszczyzn analiz konwergencji, w moich badaniach proces ten został ujęty, jako zmniejszanie różnic w poziomie dochodów per capita między krajami na różnym poziomie rozwoju ekonomicznego. Jednocześnie w grupie badanych krajów nie ujęto krajów na niskim poziomie rozwoju gospodarczego, a więc tzw. zacofanych i tkwiących w niedorozwoju. Zatem w przestrzeni moich badań mieszczą się kraje na średnim i wysokim poziomie, a więc członkowskie m.in. OECD, UE, NAFTA. W ramach tak sformułowanego tematu cyklu publikacji postawiłem następujące cele badawcze.

- Cel 1: Zaprezentowanie ewolucji podejść do kapitału ludzkiego w naukach ekonomicznych pod kątem określenia różnic w jego interpretacji w ekonomii, finansach i naukach o zarządzaniu
- Cel 2: Zbadanie związków występujących między kapitałem ludzkim i innowacjami w procesie konwergencji gospodarczej
- Cel 3: Identyfikacja mechanizmów wpływu związków występujących między inwestycjami w kapitał ludzki i nierównościami dochodów na wzrost gospodarczy
- Cel 4: Wykazanie znaczenia doboru miernika nierówności dla wykrytych w badaniach empirycznych związków między nierównościami dochodów i wzrostem gospodarczym
- Cel 5: Zdiagnozowanie efektów działań podejmowanych na poziomie mikroekonomicznym, tj. w przedsiębiorstwach w zakresie wspierania społecznej odpowiedzialności biznesu i ograniczania presji na środowisko naturalne, dla wzrostu gospodarczego

Powyższe cele badawcze zostały osiągnięte w wyniku zrealizowanych badań, których rezultaty zawarto w przygotowanych samodzielnie i we współautorstwie monografiach, rozdziałach w monografiach oraz artykułach w czasopiśmie o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Do cyklu publikacji powiązanych tematycznie zaliczam:

1. Jabłoński Ł., w druku, *Ewolucja podejść do kapitału ludzkiego w naukach ekonomicznych*, „Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics”, ISSN 0867-0005 (artykuł, lista 2019: 40 pkt.) (zaświadczenie od Redakcji o zaakceptowaniu tekstu artykułu w Załączniku 8a).
2. Firszt D., Jabłoński Ł., 2016, *Kapitał ludzki i innowacje a zmniejszanie luki rozwojowej między krajami*, CeDeWu, Warszawa, ISBN 978-83-7556-722-9 (monografia), wkład własny: 50%.
3. Jabłoński Ł., 2016, *Znaczenie inwestycji w kapitał ludzki dla zmian nierówności dochodowych w krajach europejskich na początku XXI wieku*, Zeszyty Naukowe, Seria Specjalna: Monografie, nr 248, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków, stron: 300, ISBN 978-83-

²⁵ Problem związków występujących między rozwojem kompetencji na poziomie firm, które można kojarzyć z rozwojem kapitału ludzkiego, oraz wdrażaniem w nich inicjatyw sprzyjających odpowiedzialności społecznej i środowiskowej zawarto w: (Jabłoński i Jabłoński 2015).

7252-734-9, 18,4 ark. wyd., (monografia): Rozdziały 1-3 oraz Rozdział 4 do pkt. 4.2 włącznie, strony: 1-157.

4. Bartak J., Jabłoński Ł., 2017, *Znaczenie nierówności dochodowych dla inwestycji w kapitał ludzki w latach 1970-2012*, Zeszyty Naukowe UEK, nr 2(962), Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków, s. 55-70, <http://dx.doi.org/10.15678/ZNUEK.2017.0962.0204>, (artykuł, lista MNiSW: B; 11 pkt), wkład własny: 50%.
5. Bartak J., Jabłoński Ł., 2020, *Inequality and Growth: What comes from the Different Inequality Measures?*, "Bulletin of Economic Research", vol. 72, no. 2, s. 185-212, <https://doi.org/10.1111/boer.12220>, ISSN 0307-3378 (artykuł, lista 2019: 40 pkt., IF = 0,333), wkład własny: 50%.
6. Ćwiklicki M., Jabłoński Ł., 2015, *Economic development and the implementation of CSR initiatives in national economies*, w: *New perspectives on corporate social responsibility: Locating the missing link*, pod red.: L. O'Riordan, P. Żmuda, S. Heinemann, Springer-Gabler, Wiesbaden, Germany, s. 147-167, https://doi.org/10.1007/978-3-658-06794-6_8, ISBN 978-3-658-06793-9, (rozdział w monografii), wkład własny: 50%.
7. Ćwiklicki M., Jabłoński Ł., Sartori R., Gavriletea M.D., 2019, *The relationship between the economic development of nations and the adoption of green initiatives by companies: a statistical study on 105 countries*, "Quality and Quantity", vol. 53, no. 1, s. 339-361, <https://doi.org/10.1007/s11135-018-0756-z>, ISSN 0033-5177 (artykuł, lista 2019: 100 pkt., IF = 1,072), wkład własny: 25%.

5.3. Wyniki badań

W artykule otwierającym cykl powiązanych tematycznie publikacji (*Ewolucja podejść do kapitału ludzkiego w naukach ekonomicznych*) przedstawiłem ewolucję podejść do kapitału ludzkiego w badaniach z zakresu ekonomii, finansów i nauk o zarządzaniu realizującym tym samym pierwszy postawiony cel badawczy. Na tym tle zostały wskazane różnice w interpretacji kapitału ludzkiego na gruncie różnych dyscyplin nauk ekonomicznych. W pracy tej starałem się zweryfikować hipotezę, że zróżnicowany sposób definiowania kapitału ludzkiego przez przedstawicieli różnych dyscyplin nauk ekonomicznych wynika z przyjęcia odmiennych podstaw epistemologicznych dla interpretacji tego pojęcia (Jabłoński w druku).

W toku studiów literaturowych pokazałem, że przedstawiciele różnych dyscyplin nauk ekonomicznych inaczej uzasadniali potrzebę włączenia kapitału ludzkiego w dyskusję naukową, przez co ukształtowała się odmienna jego interpretacja. Ekonomiści, zwłaszcza neoklasyccy, wychodząc od Smitha, a także Milla, Marshalla i Lista, są konsekwentni w stosowaniu często w sposób ukryty aksjomatów, na których oparto tzw. główny nurt ekonomii. Również finansiści na gruncie rachunkowości, czerpiąc z rozstrzygnięć klasyków ekonomii (Petty, Senior, McCulloch, Walras, Pareto), a także prekursorów wartościowania ludzi (Engel, Farr, Dublin, Lotka) rozwijają metody wyceny kapitału ludzkiego, którego interpretacja nie wzbudza terminologicznych kontrowersji. W kapitale ludzkim ujmują oni nie tylko nagromadzone w ludziach zasoby w wyniku inwestycji (edukacja, szkolenia, opieka zdrowotna) i doświadczenia zawodowego, co jest zgodne z teorią kapitału ludzkiego, lecz także cechy, które z jednej strony są wrodzone i wynikają z kosztów utrzymania, z drugiej zaś wyjaśniają zdolność do wykonywania pracy przez pracownika. Z kolei z perspektywy ekonomii neoklasycznej i rachunkowości, w naukach o zarządzaniu następuje niepotrzebne mnożenie bytów, a nawet eklektyczne definiowanie pojęcia kapitału ludzkiego. Na tym tle można spotkać się z zarzutami ze strony ekonomistów pod adresem przedstawicieli nauk o zarządzaniu, że pojęcie kapitału ludzkiego nabiera charakteru metaforycznego, a zwłaszcza niezgodnego z zasadniczymi własnościami kapitału bez względu na towarzyszący mu

przymiotnik (rzeczowy, finansowy, ludzki, społeczny itp.). Jednak pomimo tych różnic należy zaznaczyć, iż dyscypliny nauk ekonomicznych, tj. ekonomii, finansów, nauk o zarządzaniu rozwijają się według charakterystycznych dla siebie tradycji teoretycznych. Zatem w miejsce akcentowania różnic między ekonomią, finansami i naukami o zarządzaniu w interpretacji kapitału ludzkiego bardziej płodne poznawczo jest dostrzeżenie ich komplementarności, z jednoczesnym zauważeniem odrębności i poszanowaniem specyfiki rozwoju badań nad tym rodzajem kapitału.

Warto zaznaczyć, iż w pracy pt. *Ewolucja podejść do kapitału ludzkiego w naukach ekonomicznych*, obok wskazania różnic w interpretacji pojęcia kapitału ludzkiego na gruncie różnych dyscyplin nauk ekonomicznych, doprecyzowałem przedmiot swych badań. Zatem przyjęta przeze mnie interpretacja kapitału ludzkiego jest zgodna z neoklasycznym podejściem Schultza, Mincera i Beckera, na którym oparto teorię kapitału ludzkiego. Oznacza to, że w pracach zawartych w cyklu (Firszt i Jabłoński 2016; Jabłoński 2016b, 1–157; Bartak i Jabłoński 2017; 2020) interpretacja kapitału ludzkiego wpisuje się w podejście ekonomistów neoklasycznych.

W pracy pt. *Kapitał ludzki i innowacje a zmniejszanie luki rozwojowej między krajami* (Firszt i Jabłoński 2016) zbadano wpływ na proces konwergencji dwóch czynników, tj. kapitału ludzkiego i innowacji z uwzględnieniem ich dyfuzji w skali międzynarodowej. W pracy tej podjąłem próbę zrealizowania drugiego celu badawczego (pkt. 5.2). W szczególności pozytywnie zweryfikowano hipotezę o silnie dodatnim wpływie związków kapitału ludzkiego i innowacji na proces zmniejszania luki rozwojowej między krajami na różnym poziomie rozwoju ekonomicznego ze szczególnym uwzględnieniem Polski jako kraju na pozycji goniącej (*catching-up economy*).

W toku badań o charakterze teoretyczno-deskryptywnym ustalono, że kapitał ludzki wspiera wzrost wielkości produkcji na pracującego, gdyż jest ważnym czynnikiem tworzenia wiedzy naukowo-technicznej determinującej wzrost gospodarczy. Interesujące wnioski dla tych zależności wynikają także z koncepcji nawiązujących do hipotezy Gerschenkrona o „przewadze zacofania”, sformułowanych na styku teorii wzrostu i wymiany międzynarodowej. Można z nich wysnuć wniosek, że dynamika zmniejszania luki rozwojowej między krajami jest wypadkową aktywności innowacyjnej krajów *Technology Frontier Area* (czynnik dywergencyjny) i dynamiki adaptacji technologii przez kraje „goniące” (czynnik konwergencyjny). Tym samym dyfuzja innowacji staje się podstawowym warunkiem konwergencji.

W latach 1995-2013 Polska zniwelowała lukę rozwojową względem większości posocjalistycznych krajów Europy i WNP, tj. Chorwacji, Litwy, Łotwy, Estonii, Rosji, Serbii i Czarnogóry, Węgier, a także Cypru i Meksyku. Jednocześnie nadal występuje znaczna luka rozwojowa, mierzona PKB per capita, między Polską oraz Czechami, Słowenią, jako krajami posocjalistycznymi, większością krajów OECD (z wyjątkiem Chile, Turcji, Meksyku i Węgier), a także azjatyckimi gospodarkami Hongkongu, Singapuru, Tajwanu i Korei Płd.

W badanym okresie Polska charakteryzowała się wysoką dynamiką wskaźników modernizacji technologicznej, tj. wydajnością pracy (PKB/zatrudnionego), wydajnością energetyczną (wartość PKB przypadająca na jednostkę zużytej energii) i udziałem zaawansowanych technicznie wyrobów w eksporcie. Zatem poprawa poziomu technologicznego gospodarki Polski była ważnym czynnikiem dynamizującym konwergencję dochodową Polski do krajów rozwiniętych. Jednak efekty zmian technologicznych w Polsce następowały przy niskich nakładach na działalność badawczo-rozwojową. Oznacza to, że niwelacja luki technologicznej, a zatem, w znacznej mierze, również luki rozwojowej Polski względem gospodarek wyżej rozwiniętych wynikała z dyfuzji innowacji opracowanych w krajach bogatych. Warto zaznaczyć, iż proces ten następował bez istotnego wsparcia ze strony państwa, a więc odbywał się pod wpływem sił rynkowych, z wykorzystaniem sprzyjających mu warunków („przewaga zacofania” wynikająca ze znaczącej luki technologicznej, względnie dobrze wykształceni pracownicy, liberalizacja przepływów handlowych i kapitałowych).

Identyfikacja wpływu kapitału ludzkiego na zmianę nierówności dochodów wewnątrz krajów, który wspiera wzrost gospodarczy kraju goniącego, była jednym z celów pracy pt. *Znaczenie inwestycji w kapitał ludzki dla zmian nierówności dochodowych w krajach europejskich na początku XXI wieku* (strony: 1-157) (Jabłoński 2016b, 1–157). Pozytywnie zweryfikowano hipotezę głoszącą, że inwestycje w kapitał ludzki, jeśli są dystrybuowane równomiernie, ograniczają nierówności dochodów wewnątrz krajów, co wspiera wzrost gospodarczy, a przez to umożliwia gospodarce niżej rozwiniętej konwergencję do wyżej rozwiniętych.

Z przeprowadzonych badań, wpisujących się w trzeci cel badawczy (pkt. 5.2), wynika, że zmiany nierówności dochodów można łączyć z różnorodnymi czynnikami o charakterze realnym, regulacyjnym i finansowym. Na tle tych czynników wyrasta szczególnie rola inwestycji w kapitał ludzki (wykształcenie i ochrona zdrowia). Z modeli endogenicznego wzrostu gospodarczego wynika, że inwestycje w ten rodzaj kapitału są czynnikiem wyjaśniającym zmiany nierówności w podziale dochodów w gospodarce. Jednak z modeli ujmujących efekty zewnętrzne kapitału ludzkiego, publiczne i prywatne finansowanie edukacji, skłonność do kształcenia, ograniczenia rynku kredytowego, a także płodność i śmiertelność, nie można wysnuć jednoznacznego wniosku, iż inwestycje w ten czynnik wytwórczy zmniejszają zróżnicowanie w podziale dochodów w gospodarce. Kapitał ludzki ogranicza nierówności w podziale dochodów, jeśli inwestycje w ten kapitał wynikają z konsensu społecznego dotyczącego obciążeń fiskalnych finansujących rozwój tego czynnika produkcji. Jednak i w tym przypadku w wyniku możliwej zróżnicowanej między osobami skłonności do inwestycji w swój kapitał ludzki mogą pojawiać się tendencje różnicujące dochody indywidualne. W związku z tym pomimo identycznej jakości publicznej usługi edukacyjnej dla każdego uczącego się, może wystąpić dywergencja dochodów indywidualnych. Jeśli inwestycje w kapitał ludzki wynikają z indywidualnych decyzji osób, tj. pracowników, rodziców młodzieży szkolnej, charakteryzujących się różną skłonnością do akumulacji kapitału ludzkiego, wówczas nierówności w podziale dochodów rosną.

Zatem inwestycje w kapitał ludzki umożliwiają, jeśli nie zmniejszenie to przynajmniej powstrzymanie wzrostu nierówności dochodów pod warunkiem, że w gospodarkach jest rozwinięte publiczne finansowanie systemu kształcenia i ochrony zdrowia wsparte odpowiednim systemem podatkowym. Jednocześnie powstrzymanie wzrostu tych nierówności w wyniku większych i równo dystrybuowanych inwestycji w kapitał ludzki nie tłumi wzrostu gospodarczego. Przeciwnie z teorii wzrostu gospodarczego wynika, iż interakcje występujące między kapitałem ludzkim i nierównościami w podziale dochodów wspierają wzrost gospodarczy. W związku z tym powstrzymanie wzrostu nierówności w wyniku równo dystrybuowanych inwestycji w kapitał ludzki w krajach niżej rozwiniętych umożliwia podniesienie ich stopy długookresowego wzrostu gospodarczego, co zwiększa szansę na konwergencję między krajami na średnim i wysokim poziomie rozwoju.

Związki występujące między wzrostem gospodarczym i nierównościami stały się przedmiotem badań zawartych w dwóch artykułach (Bartak i Jabłoński 2017; 2020). W pracy pt. *Znaczenie nierówności dochodowych dla inwestycji w kapitał ludzki w latach 1970-2012* (Bartak i Jabłoński 2017) celem badań było się rozstrzygnięcie, jakie znaczenie dla związków między nierównościami i wzrostem ma ujęcie w równaniu regresji efektów indywidualnych dla krajów. W tym celu zastosowano równanie regresji inwestycji w kapitał ludzki, którego parametry oszacowano klasyczną metodą najmniejszych kwadratów (MNK) z ustalonymi efektami stałymi (fixed effects), z efektami losowymi (random effects) oraz z ustalonymi efektami czasowymi w grupie 105 krajów w latach 1970–2012.

O ile z literatury wynikają argumenty przemawiające na rzecz negatywnego wpływu rosnących nierówności dochodowych na inwestycje w kapitał ludzki, o tyle z przeprowadzonych badań trudno wyciągnąć tak jednoznaczne wnioski. W badanej grupie krajów wykazano bowiem negatywne znaczenie rosnących nierówności dochodowych dla inwestycji w kapitał ludzki mierzonych współczynnikiem skolaryzacji na poziomie średnim. Zatem wykazano, że większym zróżnicowaniom dochodów towarzyszą niższe inwestycje w kapitał ludzki w wymiarze ilościowym. Jednocześnie nie udało się uzyskać na tyle wiarygodnych wyników, aby sformułować podobne wnioski dotyczące

zależności między nierównościami dochodów i inwestycjami w kapitał ludzki w wymiarze jakościowym. W szczególności niskie wartości współczynników determinacji oznaczają, że zmiany inwestycji w kapitał ludzki w ujęciu jakościowym są w niewielkim stopniu wyjaśniane przez zmienne objaśniające. Z drugiej jednak strony otrzymane wyniki mogą być obciążone błędami diagnozy umiejętności i kompetencji w różnych krajach, które następnie wykorzystano w szacowaniu wartości mierników kapitału ludzkiego. Zatem z badań tych można wysnuć wniosek, iż badania nad związkami występującymi między tymi zależnościami powinny dotyczyć bardziej homogenicznej grupy krajów.

Z kolei celem pracy (Bartak i Jabłoński 2020) była odpowiedź na pytanie, czy miernik nierówności dochodów użyty w badaniach może mieć znaczenie dla uchwyconych empirycznie związków występujących między nierównościami dochodów i wzrostem gospodarczym. W badaniu zastosowano równanie wzrostu gospodarczego, jako funkcję nierówności dochodowych, a także zestawu zmiennych kontrolnych, co pozwoliło na z jednej strony uchwycenie kontekstów funkcjonowania sfery realnej i regulacyjnej badanych krajów, które są istotne dla związków wzrostu gospodarczego i nierówności, zaś z drugiej porównanie uzyskanych wyników z wnioskami innych autorów. Zgodnie z upowszechnionym poglądem o endogenicznej naturze tych związków (De Dominicis, Florax, i De Groot 2008), parametry równań oszacowano systemową uogólnioną metodą momentów (system GMM) (Arellano i Bover 1995; Blundell i Bond 1998). Jednocześnie obok standardowych testów diagnostycznych stosowanych w systemowym GMM w badaniu wykorzystano testy słabości instrumentów Bazzi i Clemensa (2013), które Kraay (2015) użył w badaniu nad zależnościami między wzrostem gospodarczym i nierównościami dochodów. Jednocześnie badania przeprowadzono na krajach należących do OECD, które tworzą bardziej homogeniczną grupę, niż te objęte badaniem w pracy (Bartak i Jabłoński 2017).

W wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że nierówności dochodowe spowalniają wzrost gospodarczy krajów OECD. Jednak do tego wniosku należy podchodzić ostrożnie ze względu na to, że uzyskane wyniki mogą być obciążone słabością doboru instrumentów w systemowej uogólnionej metodzie momentów (system GMM). Niemniej jednak nasze wyniki są zgodne z rozstrzygnięciami (Brueckner i Lederman 2018), którzy uzyskali satysfakcjonujące testy doboru instrumentów w szacowaniu wartości parametrów regresji w oparciu o systemową uogólnioną metodę momentów. Z naszych badań wynika również, że siła uchwyconych związków między nierównościami dochodowymi i wzrostem gospodarczym jest różna w zależności od użytego miernika nierówności. We wszystkich oszacowaniach miernik Atkinsona z parametrem awersji do nierówności na poziomie $\epsilon = 1$ okazał się istotny statystycznie, podczas gdy z wartością tego parametru $\epsilon = 0,5$ oraz współczynnikiem nierówności dochodów Giniego oszacowania te były istotne w zależności od specyfikacji równania. Zatem współczynnik nierówności Atkinsona z parametrem awersji do nierówności na poziomie 1 jest silnym miernikiem wzrostu dochodów na osobę w stosunku do współczynników Giniego i Atkinsona z wartością parametru awersji do nierówności $\epsilon = 0,5$. Z kolei najslabsze związki między nierównościami i wzrostem wynikają z tych oszacowań, które opierają się na mierniku decylowym (relacja między dochodami dziewiątego i piątego decyla), jako miary zróżnicowań dochodów wewnątrz krajów. Zatem w wyniku przeprowadzonych badań pozytywnie zweryfikowano hipotezę głoszącą, że nierówności dochodowe wykazują negatywne związki ze wzrostem gospodarczym, przy czym uchwycona siła tych zależności zależy od użytego miernika nierówności. Oznacza to jednocześnie, iż niedoskonałości mierników nierówności dochodów odpowiadają za często podkreślane w literaturze niejednoznaczności wyników badań nad związkami między wzrostem i nierównościami.

Do cyklu powiązanych tematycznie publikacji zostały włączone również badania nad wzrostem gospodarczym w kontekście wspierania społecznej odpowiedzialności biznesu i ograniczania presji na środowisko naturalne (Ćwiklicki i Jabłoński 2015a; Ćwiklicki i in. 2019), które wpisują się w realizację piątego celu badawczego (pkt. 5.2). W badaniach tych została zweryfikowana hipoteza, zgodnie z którą występują dodatnie związki między wzrostem gospodarczym oraz działaniami podejmowanymi na poziomie przedsiębiorstw w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu i ograniczania niekorzystnego wpływu na środowisko naturalne. W badaniach tych starałem się pokazać, iż nagromadzona wiedza, umiejętności i kompetencje na poziomie przedsiębiorstwa pozwalają wdrażać

inicjatywy, które, sprzyjając odpowiedzialności społecznej i środowiskowej, wspierają wzrost gospodarczy, a przez to proces konwergencji krajów niżej rozwiniętych do tych bogatych.

W pracy (Ćwiklicki i Jabłoński 2015a) przedmiotem badań były związki między rozwojem gospodarczym i wdrażaniem przez przedsiębiorstwa inicjatyw społecznej odpowiedzialności biznesu w krajach na różnym poziomie rozwoju. W badaniu użyto dane przekrojowe PKB per capita, wskaźnika rozwoju społecznego (Human development Index, dalej: HDI), jako miary rozwoju gospodarczego i liczby wdrożonych standardów społecznej odpowiedzialności biznesu (ISO 14000; SA8000; GRI) w przeliczeniu na 1000 działających przedsiębiorstw w 105 krajach świata²⁶. Obiecujące poznawczo wyniki tych badań skłoniły nas do pogłębienia badań i postawienia problemu badawczego szerzej. W tym celu podjęliśmy próbę zidentyfikowania zależności między wzrostem i rozwojem gospodarczym oraz wdrażaniem inicjatyw wpisujących się w zyskującą na znaczeniu w ostatnich latach koncepcję zielonej gospodarki. Wyniki przeprowadzonych badań zostały opublikowane w artykule (Ćwiklicki, Jabłoński, Sartori i Gavriletea 2019). Badania empiryczne przedstawione w tym artykule zrealizowano na danych dla tej samej grupy krajów jak w (Ćwiklicki i Jabłoński 2015a). Jednak w celu uwzględnienia w badaniu inicjatyw wdrażanych w przedsiębiorstwach i wpisujących się w koncepcję zielonej gospodarki użyto dane dotyczące standaryzacji pochodzącej z bazy International Trade Centre.

W wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że występują dodatnie zależności między wzrostem gospodarczym oraz działaniami podejmowanymi na poziomie przedsiębiorstw w zakresie wspierania społecznej odpowiedzialności biznesu i ograniczania presji na środowisko naturalne. Zatem wdrażanie tych inicjatyw w przedsiębiorstwach tworzy sprzyjające warunki dla wzrostu gospodarczego. Oznacza to, iż większa intensywność przedsiębiorstw we wdrażaniu takich inicjatyw może wspierać wzrost gospodarczy, a tym samym umożliwić krajom niżej rozwiniętym przyspieszyć proces zmniejszania luki rozwojowej do gospodarek wysokorozwiniętych.

6. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Moje zainteresowania naukowe po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych obejmowały także następujące obszary badawcze, tj.:

- proces konwergencji między krajami,
- proces konwergencji regionalnej,
- nierówności dochodowe wewnątrz krajów oraz czynniki ich zmian,
- wzrost gospodarczy,
- rozwój gospodarczy.

Moje badania nad procesem konwergencji, rozumianym jako zmniejszenie luki rozwojowej między krajami, miały charakter przeglądowy i empiryczny. Badania pierwszego typu oparłem na ekonomii rozwoju (development economics), w której dominują trzy podejścia, tj.: teoria modernizacji, teoria zależności i szkoła latynoamerykańska rozwinięta przez historyków i politologów z Ameryki Łacińskiej. Wyniki tych badań opublikowałem w opracowaniach samodzielnych (Jabłoński 2012b, 13–45; 2013c) oraz pracy zbiorowej, którą zredagowałem we współautorstwie (Jabłoński i Gavriletea 2013).

Z kolei w analizach empirycznych, które oparto na danych statystycznych krajów OECD, przedmiotem badań było szacowanie wartości parametrów równań konwergencji (w wersji zaproponowanej przez Barro) przy użyciu nie tylko standardowych metod analizy danych panelowych (model z efektami

²⁶ Badane graje podzielono wg dwóch kryteriów, tj. geograficzne (Europa oraz nie-Europa, w tej ostatniej: Afryka, Ameryka Łacińska, Azja) oraz podobieństwa instytucjonalnego (OECD oraz nie-OECD, EU, EU-15, posocjalistyczne EU -11 i WNP).

stałymi), ale także bardziej zaawansowanych technik, m.in. uogólnionej metody momentów (GMM) (Jabłoński 2011b; Jabłoński i Misiak 2015; Jabłoński 2015). Z badań tych wynika, że w grupie krajów OECD występowała konwergencja typu β i σ od lat siedemdziesiątych XX wieku. Jednak tempo tej zbieżności było niskie. Jednocześnie od początku lat dziewięćdziesiątych proces ten wyraźnie spowolnił, przeradzając się w lekką dywergencję. Niemniej jednak wyraźną konwergencję dochodów per capita zaobserwowano między wysokorozwiniętymi gospodarkami Zachodniej Europy, USA, Kanady, Japonii, Australii i Nowej Zelandii.

Podobne wnioski wynikają z badań opartych na danych statystycznych dla krajów OECD z początku XXI wieku (Jabłoński i Misiak 2015). W szczególności wykazano, iż w latach 2000-2013 konwergencja typu β występowała jedynie między krajami należącymi do trzeciej grupy kwartyłowej, a więc z relatywnie wysokim PKB per capita w całym okresie badanym (Francja, Belgia, Niemcy, Finlandia, Dania, Szwecja, Wielka Brytania, Australia). Z kolei w grupie pozostałych krajów, czyli należących do pierwszej, drugiej i czwartej grupy kwartyłowej według poziomu PKB per capita, oraz wszystkich 34 krajów OECD nie udało się stwierdzić, że ścieżki wzrostu ich PKB per capita przebiegały zgodnie z hipotezą β -konwergencji²⁷.

Moje prace dotyczące procesu konwergencji regionalnej miały charakter empiryczny. W oparciu o dane regionalne weryfikowałem hipotezę o konwergencji typu β i σ , bądź hipotezę o spójnym, a więc zgodnie z podejściem wyrównawczym konwergentnym rozwoju ekonomicznym regionów. Przedmiotem moich zainteresowań były regiony w Polsce, tj. województwa (Jabłoński, Tokarski, i Woźniak 2012; Jabłoński 2012d; 2014; Jabłoński i Wosiek 2017) oraz regiony NUTS2 w krajach członkowskich UE (Jabłoński i Misiak 2013; 2014a; 2014b; Jabłoński 2018b).

Badania konwergencji regionalnej w Polsce oparłem na narzędziach statystyki opisowej i ekonometrii przestrzennej (Jabłoński 2012d; 2014; Jabłoński, Tokarski, i Woźniak 2012; Jabłoński i Wosiek 2017). W szczególności użyłem wskaźniki taksonomiczne oparte na odległościach w przestrzeni euklidesowej i miejskiej, a także współczynniki zmienności oparte na odchyleniu standardowym i ćwiartkowym. Z badań tych wynika, iż wyraźne różnice w rozwoju ekonomicznym i poziomie kapitału intelektualnego występują między województwami ściany wschodniej oraz Polską centralną i zachodnią. Województwa centralnej i zachodniej Polski charakteryzowały się niemal od początku bieżącego wieku wyższymi, w stosunku do obszarów Polski Wschodniej, wartościami PKB per capita. Charakteryzowały się one także korzystniejszymi wartościami wskaźników ilustrujących popytowe i podażowe czynniki rozwoju gospodarczego, tj. wydatkami per capita, wynagrodzeniami brutto, stopą aktywności zawodowej i udziałem zatrudnionych w działalnościach pozarolniczych. W większości województw miękkie, endogeniczne czynniki rozwoju wystąpiły jednak w roli czynników spowalniających konwergencję regionalną. Można to wiązać nie tylko ze względnie niższym poziomem kapitału intelektualnego, ale także z niedopasowaniem strukturalnym między zespołem czynników tworzących ten kapitał.

Wyniki badań nad weryfikacją hipotezy o konwergencji między regionami NUTS2 krajów UE zawarto w pracach (Jabłoński i Misiak 2013; 2014a; 2014b; Jabłoński 2018b). Na pierwszym etapie zbadano proces konwergencji regionalnej w oparciu o neoklasyczne modele wzrostu gospodarczego (Jabłoński i Misiak 2013). Równania β -konwergencji obliczono metodą najmniejszych kwadratów, w tym z efektami stałymi (fixed effects) oraz uogólnioną metodą momentów. Jednocześnie badanie przeprowadzono w przekroju czterech podgrup badanych regionów, tj.: (a) regionów wszystkich krajów członkowskich UE (UE-27); (b) regionów krajów strefy Euro (UE-17); (c) regionów krajów tzw. starej piętnastki (UE-15) i (d) regionów 10 krajów posocjalistycznych UE (UE-10). Wobec słabego potwierdzenia hipotezy konwergencji między regionami UE na kolejnym etapie przeanalizowano zróżnicowanie poziomu i stóp wzrostu PKB per capita (Jabłoński i Misiak 2014a), a także zmianę zróżnicowań rozwojowych (Jabłoński i Misiak 2014b). Podobne badania lecz na uaktualnionym zestawie danych zaprezentowano w (Jabłoński 2018b). Na tym tle wskazano regiony i ich grupy należące do obszarów „dwóch prędkości”

²⁷ W tym obszarze badań prowadziłem badania nad procesem doganiania gospodarek wysokorozwiniętych przez kraje rozwijające się, tj. Polskę (Jabłoński 2012a) i Ukrainę (Woźniak, Firszt, i Jabłoński 2014).

rozwoju gospodarczego, a więc charakteryzujące się wysoką średnioroczną stopą wzrostu gospodarczego oraz te, gdzie występowała gasnąca lub niska dynamiką zmian PKB per capita. W szczególności regiony posocjalistycznych krajów UE zwiększały PKB per capita w tempie wynoszącym ponad 3%, zaś regiony NUTS2 grupy UE-15 – niespełna 1% rocznie.

Prace zakwalifikowane przeze mnie do tego obszaru badań nad nierównościami dochodowymi wewnątrz krajów mają charakter przeglądowy i obejmują wyniki badań empirycznych. W pracach przeglądowych podjąłem próbę zdefiniowania nierówności w ujęciu ekonomicznym, wskazania różnic w interpretacji tego pojęcia w zależności od metodologicznych podstaw analizy, a także identyfikacji czynników zmian nierówności dochodowych wynikających z badań empirycznych (Jabłoński 2019). Zaprezentowałem również mierniki nierówności dochodowych z podziałem na te oparte na krzywej Lorenza i entropii (Jabłoński 2018a).

W badaniach empirycznych analizowałem nie tylko zróżnicowania dochodów wewnątrz krajów, lecz także ich związki z realną sferą gospodarki. W badaniach tych użyto dane dla krajów OECD i UE. Analizę danych statystycznych prowadziłem w oparciu o podstawowe metody statystyki opisowej oraz ekonometrii. Na tym tle podjąłem próbę zidentyfikowania związków nierówności dochodów z kapitałem ludzkim (Bartak i Jabłoński 2016; Bartak, Firszt, i Jabłoński 2021), długiem publicznym (Jabłoński 2013b; Jabłoński, Zmuda, i O'Riordan 2015) i czynnikami koniunkturalnymi (Jabłoński 2016a).

W toku przeprowadzonych badań wykazano, że wzrost (spadek) kapitału ludzkiego następuje równoległe ze spadkiem (wzrostem) nierówności. W szczególności ustalono, że poprawa stanu zdrowia wyjaśnia redukcję zróżnicowań dochodowych w badanych krajach w latach 1995-2010. Jednocześnie istnieją uzasadnione argumenty potwierdzające tezę o tym, że poprawa, tj. spadek zróżnicowań dochodowych, wyjaśnia poprawę stanu zdrowia mieszkańców krajów OECD. Wykazano także, iż głębokie i stale rosnące zadłużenie publiczne, często zagrażające stabilności makroekonomicznej niektórych krajów, można wiązać z powiększającymi się nierównościami dochodów. Rosnące nierówności dochodowe charakteryzowały się na przełomie XX i XXI wieku silnie dodatnim związkiem ze wzrostem długu publicznego w grupie krajów OECD. Zatem rozstrzygnięcia te należy traktować jako argument, również o charakterze empirycznym, na rzecz zwrócenia uwagi na nierówności dochodowe także w kontekście dyskusji o zadłużeniu publicznym gospodarek.

Moje badania z zakresu wzrostu gospodarczego miały charakter studiów literaturowych i empiryczny. Na gruncie przeglądu literatury zidentyfikowałem teoretyczne mechanizmy wpływu kapitału ludzkiego na wzrost gospodarczy (Jabłoński 2011d). W szczególności inwestycje w kapitał ludzki wynikają nie tylko z decyzji zrealizowanych w poprzednich okresach, lecz także z efektu konwergencji, a więc ze wzrostu zapotrzebowania gospodarki na większą akumulację tego czynnika wytwórczego. Zatem zależności między kapitałem ludzkim i wzrostem gospodarczym wykraczają poza bezpośredni wpływ kapitału ludzkiego na wzrost gospodarki. Oznacza to, że kapitał ludzki determinuje wzrost gospodarczy poprzez wsparcie także akumulacji kapitału rzeczowego, rozwoju krajowego systemu finansowego i ograniczenie nierówności dochodowych w gospodarce. Z kolei w ujęciu empirycznym pokazano, że w grupie krajów OECD występowały dodatnie związki między kapitałem ludzkim, odzwierciedlonym zdrowiem i wykształceniem, oraz wzrostem gospodarczym na przełomie XX i XXI wieku (Jabłoński 2011a). W tym obszarze badań mieści się również praca, gdzie przedmiotem analizy było znaczenie kapitału ludzkiego w kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy w krajach Europy (Jabłoński, Jabłoński, i Fedirko 2018).

W tym obszarze badawczym mieszczą się również prace, w których przeanalizowałem czynniki wzrostu gospodarczego z jednej strony Polski w czasie kryzysu 2007-2008 (Jabłoński 2013a), z drugiej zaś – posocjalistycznych krajów Europy i WNP na przełomie XX i XXI wieku (Jabłoński 2012e). Z analizy czynników wzrostu gospodarczego w czasie kryzysu finansowego 2007-2008 wynika, iż recesja w gospodarce światowej w 2009 roku wynikała zasadniczo z dużych spadków PKB w wysokorozwiniętych krajach UE, pozaeuropejskich gospodarkach OECD, a także postsocjalistycznych krajach WNP. Co

więcej, na przełomie pierwszej i drugiej dekady XXI wieku w fazach ożywienia, bądź wysokiej dynamiki wzrostu PKB popyt krajowy zasadniczo determinował wzrost gospodarczy. Z kolei w okresach spowolnienia rola popytu krajowego maleje, zaś popytu zagranicznego rośnie. Zatem ustalono, że ścieżki wzrostu popytu krajowego i popytu zagranicznego, a także zależności między udziałami tych agregatów we wzroście gospodarczym Polski były odmienne niż w krajach wysoko rozwiniętych.

Z kolei w pracy dotyczącej uwarunkowaniom wzrostu gospodarczego krajów posocjalistycznych (Jabłoński 2012e) pokazano, że procesy urynkowienia przyniosły zróżnicowane rezultaty dla tej grupy krajów. Wszystkie posocjalistyczne kraje Europy i WNP rozpoczęły transformację od głębokiej recesji. Długość i głębokość tej recesji w połączeniu z negatywnymi skutkami kryzysu finansowego z końca pierwszej dekady XXI wieku spowodowała, iż pod koniec pierwszej dekady XXI wieku skumulowana wielkość produkcji we wszystkich tych krajach wyniosła niewiele ponad 110% w stosunku do 1989 roku. Jednak zasadnicze powody tego, że kraje Europy Środkowej i Wschodniej uczyniły większy postęp w stosunku do krajów byłego ZSRR, wynikają przede wszystkim z zaawansowania procesu urynkowienia i zakorzenienia w świadomości społecznej wartości rynkowych. Rezultaty transformacji w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, w tym w Polsce, były zdecydowanie pozytywne, jako, że kraje te pod koniec lat osiemdziesiątych dokonały pierwszych zmian instytucjonalnych. Z kolei w procesie urynkowienia podejmowały one konsekwentne działania na rzecz wolności obywatelskich i wolności politycznych. Dzięki temu Czechy, Słowacja, Polska i Węgry dużo szybciej niż kraje WNP, wyszły z recesji transformacyjnej i osiągnęły relatywnie wysoki skumulowany wzrost gospodarczy w całym procesie urynkowienia. Pozostałe kraje tej grupy, zwłaszcza WNP, osiągnęły minimalną masę krytyczną zmian instytucjonalnych dopiero w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych. W konsekwencji ożywienie wzrostu gospodarczego tych krajów nastąpiło z kilkuletnim opóźnieniem w stosunku do krajów Środkowowschodniej Europy.

Przedmiotem moich badań był również problem rozwoju gospodarczego w kontekście mierników i sił sprawczych tego procesu. Wyniki badań nad rozwojem ekonomicznym w kontekście mierników zawarto w pracach (Jabłoński 2012c; Czudec, Jabłoński, i Potocki 2014), zaś identyfikacji sił sprawczych tego rozwoju w pracach (Jabłoński 2011c; Ćwiklicki i Jabłoński 2015b).

W pracy (Jabłoński 2012c) zwróciłem uwagę na syntetyczne mierniki dobrobytu ekonomicznego i na tym tle dokonałem porównania ich wartości (PKB per capita, wskaźnika rozwoju społecznego (HDI), wskaźnik szczęśliwej planety (Happy Planet Index, HPI) i deklarowana satysfakcję z życia) dla wybranych krajów świata. W toku badań pokazano, że kraje UE-15, OECD, a także USA, Kanada, Japonia, Australia i Nowa Zelandia charakteryzują się wysokimi na tle badanych krajów, wartościami tradycyjnych mierników, tj. (PKB per capita i HDI), które ujmują zasadniczo dochody per capita i wielkości dodatnio skorelowane z bogactwem materialnym, tj. zdrowie (oczekiwana długość życia) i edukację (skolaryzacja brutto). Z kolei w oparciu o mierniki ujmujące m.in. eksploatację środowiska naturalnego, lepiej oceniane są kraje na niższym rozwoju ekonomicznym, jak np. kraje Ameryki Łacińskiej. Z kolei Polska charakteryzuje się wyższą efektywnością wykorzystania zasobów naturalnych (HPI) dla wartościowego życia niż przeciętnie kraje Ameryki Płn., Oceanii, posocjalistyczne UE, WNP, a także Afryki. Jednakże HPI Polski jest dużo niższy niż Chin i Indii, krajów Asean, Mercosur oraz UE-15. Co ciekawe, kraje UE-15, gdzie ochrona zasobów naturalnych od kilku lat zajmuje wysokie miejsce w hierarchii celów rozwojowych, potrafią osiągnąć wysoki rozwój ekonomiczny przy większej dbałości o środowisko naturalne, czego przejawem jest wyższa, niż w USA, Kanada, Japonia, Australia i Nowa Zelandia, efektywność wykorzystania środowiska naturalnego dla dobrego, a więc długiego i szczęśliwego życia mieszkańców UE-15.

Wyniki badań nad dobrobytem w regionach Polski zostały zawarte w pracy (Czudec, Jabłoński, i Potocki 2014). Celem tej pracy była analiza różnic między regionami w Polsce w zakresie PKB per capita i HDI, a także subiektywnego i obiektywnego dobrostanu (well-being) w kontekście kryzysu finansowego z końca pierwszej dekady XXI wieku. W toku badań ustalono, że chociaż w okresie badanym dochody per capita wzrosły we wszystkich województwach, to jednak w 15 spośród nich zanotowano wówczas

spadek poziomu życia mierzonego HDI. Jednocześnie kryzys finansowy i związana z tym recesja w krajach strefy Euro w niewielkim stopniu przełożyły się na zmianę satysfakcji z życia gospodarstw domowych w Polsce. Po chwilowym pogorszeniu mierników satysfakcji z życia, pod koniec pierwszej dekady XXI wieku wróciły one do poziomów charakterystycznych dla okresu poprzedzającego kryzys finansowych.

W pracy (Jabłoński 2011c) przeanalizowano znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju ekonomicznym azjatyckich gospodarek wschodzących, tj. Chin, Filipin, Hongkongu, Indii, Korei Płd., Malezji, Singapuru, Tajlandii i Tajwanu. Z przeprowadzonych badań wynika, iż kapitał ludzki wyjaśniał dynamiczny rozwój ekonomiczny tych krajów. Jednak nie był on zasadniczą siłą sprawczą modernizacji ekonomicznej tych krajów. Wzrost poziomu życia w tych krajach wynikał z wielu czynników, tj. akumulacji kapitału rzeczowego, ludzkiego i społecznego, a także globalizacji, postępu technicznego i zmian instytucjonalnych. Siła wpływu tych czynników na przebieg procesów realnych była różna w zależności od kraju, a także poziomu rozwoju ekonomicznego tych gospodarek. Na niższych etapach rozwoju ekonomicznego istotny wpływ miał kapitał rzeczowy, zaś na wyższych zyskiwały na znaczeniu kapitał ludzki, odzwierciedlony wykształconymi pracownikami, a także postęp techniczny. Z kolei główną przyczyną przyspieszenia wzrostu i rozwoju ekonomicznego tygrysów Azji, Chin, Indii były zmiany instytucjonalne wynikające z reform gospodarczych i systemowych. W Chinach reformy te polegały na urynkowieniu, zaś w krajach Azji Południowej i Wschodniej na skutecznym łączeniu mechanizmu rynkowego i planowania ekonomicznego państwa.

Badania nad związkami występującymi między rozwojem gospodarczym oraz wdrażaniem norm ISO w przedsiębiorstwach działających tych gospodarkach zawarto w pracy (Ćwiklicki i Jabłoński 2015b). W toku badań ustalono, iż istnieją uzasadnione argumenty na rzecz łączenia kwestii rozwoju gospodarczym z popularyzacją norm ISO w przedsiębiorstwach działających w gospodarkach krajowych. W szczególności ustalono, że istnieją argumenty sugerujące dodatnią zależność między wdrażaniem norm ISO oraz rozwojem ekonomicznym. Zatem wykazano, iż na wyższych etapach rozwoju ekonomicznego rośnie intensywność wdrażania norm ISO w przedsiębiorstwach²⁸.

7. Informacja o wykazaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczyłem w 3 projektach badawczych, realizowanych w ramach konkursów krajowych. Projekty te były lub są realizowane w ramach finansowania przyznanego w drodze konkursu przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) i Narodowe Centrum Nauki w Krakowie (NCN). Realizując te badania współpracowałem z pracownikami Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Politechniki Rzeszowskiej, FOM University of Applied Science w Essen i Instytutu Badań Systemowych Polskiej Akademii Nauk.

Dwa spośród nich zostały zakończone i rozliczone. W pierwszym projekcie pt. „*Spójność społeczno-ekonomiczna a modernizacja gospodarki Polski*” (umowa nr: N N112 1828 36), który był realizowany w latach 2009-2011, byłem uczestnikiem. Rezultatem mojej pracy w projekcie jest autorstwo i współautorstwo następujących opracowań: (Jabłoński i Woźniak 2011; Jabłoński 2012a; 2012d; Jabłoński, Tokarski, i Woźniak 2012; Woźniak i Jabłoński 2012). Z kolei w drugim projekcie pt. „*Wpływ innowacji i inwestycji w kapitał ludzki na realną konwergencję Polski z wyżej rozwiniętymi krajami świata*” (umowa nr: DEC-2011/03/D/HS4/01659), realizowanym w latach 2012-2014 uczestniczyłem w roli kierownika. W wyniku realizacji tego projektu badawczego przygotowałem samodzielnie lub we

²⁸ Wyniki tych badań zmotywowały mnie do kontynuowania badań, których wyniki zawarto w pracy: (Ćwiklicki i in. 2019).

współdziałale następujące prace: (Jabłoński i Misiak 2013; 2014a; 2014b; 2015; Jabłoński 2014; 2015; Ćwiklicki i Jabłoński 2015a; Jabłoński i Jabłoński 2015; Firszt i Jabłoński 2016).

W maju 2020 roku w wyniku rozstrzygnięcia konkursów na projekty badawcze ogłoszone przez NCN zostało przyznane finansowanie grantu (Sonata, panel: HS4) pt. „Hybrydowe podejście do modelowania wzrostu gospodarczego w oparciu o dane liczbowe i wiedzę ekspercką” (kierownik: dr inż. Agnieszka Jastrzębska), którego jestem wykonawcą. Realizacja projektu została rozpoczęta we wrześniu 2020 roku. Pragnę zaznaczyć, że wniosek na realizację tego projektu uzyskał najwyższą ocenę spośród przyjętych do finansowania projektów w ramach grantu Sonata, panel HS4²⁹.

Jednocześnie rokrocznie po uzyskaniu stopnia doktora biorę udział w badaniach statutowych realizowanych w UEK. Pełny wykaz uczestnictwa w badaniach tego rodzaju zawarto w: Wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.

Po uzyskaniu stopnia doktora angażuję się także w międzynarodową współpracę naukowo-dydaktyczną. Współpracę tą prowadziłem z pracownikami jednostek naukowo-dydaktycznych z Ukrainy, Niemiec, Rumunii i Włoch. Byłem zaangażowany we współpracę z Kijowskim Narodowym Uniwersytetem Ekonomicznym (KNEU)³⁰ oraz Wyższą Szkołą Ekonomii i Zarządzania FOM w Essen (FOM Hochschule für Oekonomie & Management GmbH, Essen, Deutschland)³¹. W rezultacie współpracy uczestniczyłem w Konferencji Naukowej Round Table Conference “Convergence and divergence in Europe: Polish and Ukrainian cases” w Kijowie jako zaproszony do wygłoszenia referatu, a także przygotowałem rozdział w monografii (Jabłoński 2013c) i artykuł wieloautorski (Jabłoński, Jabłoński, i Fedirko 2018).

Z kolei moja współpraca z FOM w Essen ma charakter naukowy i dydaktyczny. W wymiarze naukowych uczestniczyłem w przygotowaniu monografii pt. *New perspectives on corporate social responsibility: Locating the missing link*, pod red.: L. O’Riordan, P. Zmuda, S. Heinemann (Ćwiklicki i Jabłoński 2015a; Jabłoński i Jabłoński 2015; Jabłoński, Zmuda, i O’Riordan 2015), a także w 2019 roku odbyłem 3-miesięczny staż naukowy w KCC KompetenzCentrum für Corporate Social Responsibility, który funkcjonuje w ramach FOM (Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny). Od 1 czerwca 2015 roku także jestem członkiem zespołu badawczego (*research fellow*) przy Centrum Kompetencyjnym ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (*FOM Corporate Responsibility Competence Centre*) działającego przy Wyższej Szkole Ekonomii i Zarządzania w Essen (*FOM Hochschule für Oekonomie & Management GmbH, Essen, Deutschland*). Jednocześnie z FOM łączy mnie współpraca o charakterze dydaktycznym. Od 2014 roku corocznie, za wyjątkiem 2018 i 2020 roku, realizuję wykłady gościnne dla studentów licencjackich, magisterskich i MBA w Północnej Nadrenii-Westfalii (Kolonja, Essen, Duisburg, Dusseldorf, Dortmund, Neuss, Wuppertal). Współpracowałem także z Mariusem Dan Gavriletea (Babeş-Bolyai University, Kluż-Napoka, Rumunia) i Riccardo Sartori (Uniwersytet w Weronie, Włochy), czego efektem są dwie opublikowane prace: (Jabłoński i Gavriletea 2013; Ćwiklicki i in. 2019).

W latach 2010-2018 pełniłem funkcję redaktora tematycznego w dyscyplinie ekonomia w Komitecie Redakcyjnym kwartalnika naukowego „Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy” (ISSN 1898-5084) Wydawnictwa Uniwersytetu Rzeszowskiego (lista B wykazu czasopism MNiSW).

Po uzyskaniu stopnia doktora recenzowałem artykuły naukowe złożone do druku w: (a) materiałach pokonferencyjnych 19th IGWT Symposium Commodity Science in Research and Practice. Current

²⁹ <https://ncn.gov.pl/konkursy/wyniki/2020-05-18-opus18-preludium18-sonata15-preludium-bis1>

³⁰ Kyiv National Economic University named after V. Hetman, Kijów, Ukraina, <https://kneu.edu.ua/>

³¹ FOM Hochschule für Oekonomie & Management GmbH, Essen, Niemcy, www.fom.de

Achievements and future challenges, organizowanego przez Wydział Towaroznawstwa, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w dniach 15-19 września 2014r. w Krakowie, a także w (b) wydawnictwach o zasięgu ogólnopolskim: (i) Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Problemy Rolnictwa Światowego ISSN 2081-6960; (ii) Wiadomości Statystyczne, ISSN 0043-518X, (iii) Central European Management Journal, wcześniej: Management and Business Administration. Central Europe (ISSN 2450-7814), (iv) Entrepreneurial Business and Economics Review (EBER), ISSN 2353-8821). Uczestniczyłem również w recenzowaniu projektu badawczego zgłoszonego do Narodowego Centrum Nauki, Konkurs: Preludium 18, Panel: HS4.

8. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

Moja działalność dydaktyczna koncentruje się wokół przedmiotów z zakresu ekonomii. Po uzyskaniu stopnia doktora prowadziłem zajęcia dydaktyczne na studiach licencjackich, magisterskich, podyplomowych i MBA zasadniczo w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, jako pierwszym miejscu pracy, a także na Uniwersytecie Rzeszowskim, w Wyższej Szkole Inżynieryjno-Ekonomicznej z siedzibą w Rzeszowie oraz w Wyższej Szkole Ekonomii i Zarządzania FOM w Essen (FOM Hochschule für Oekonomie & Management GmbH, Essen, Deutschland).

Zajęcia dydaktyczne prowadziłem w języku polskim i angielskim. W języku polskim prowadziłem zajęcia z Mikroekonomii (wykłady, ćwiczenia), Makroekonomii (wykład, ćwiczenia), Podstaw ekonomii (wykłady), Międzynarodowych porównań gospodarczych (wykłady), Wzrostu gospodarczego i konwergencji (wykład), Ekonomii gospodarki otwartej (wykłady), zaś w języku angielskim – International economic comparison (wykłady, ćwiczenia), Economic growth and convergence (wykłady). Uczestniczyłem również w realizowanych studiach podyplomowych, gdzie prowadziłem zajęcia z przedmiotów: Gospodarka otwarta. Konkurencyjność gospodarki. Międzynarodowy przepływ czynników wytwórczych (Studia podyplomowe „Mechanizmy funkcjonowania strefy Euro”, organizowane przez UR w Rzeszowie oraz NBP; 2012r., 2014r.) oraz Zarządzanie kryzysowe we współczesnej gospodarce (Studia podyplomowe „Zarządzanie Bezpieczeństwem informacji” organizowane przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, 2012r. i 2015r.).

W ramach realizowanej współpracy z Wyższą Szkołą Ekonomii i Zarządzania FOM w Essen (FOM Hochschule für Oekonomie & Management GmbH, Essen, Deutschland) od 2013 roku prowadzę w tej uczelni wykłady gościnne. W trakcie moich wizyt prowadziłem wykłady dla studentów na studiach licencjackich, magisterskich oraz MBA w Essen, Kolonii, Düsseldorfie, Duisburgu, Neuss i Dortmundzie z przedmiotów m.in. International economics, Economics, Marketingtrends & Forschung, Strategic Management, Tools and techniques for Management Consulting (Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny).

Po uzyskaniu stopnia doktora byłem promotorem 27 prac licencjackich, w tym 14 w języku angielskim oraz 1 pracy magisterskiej przygotowanej w języku angielskim. Pełniłem również funkcję opiekuna nad doktorantem Ljubivje Radonjic (Serbia), który odbywał dwumiesięczny (marzec – kwiecień 2020r.) staż naukowy w Katedrze Makroekonomii UEK w ramach programu CEEPUS III. W latach 2016-2019 byłem członkiem Komisji ds. promocji Wydziału Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Jednocześnie byłem członkiem Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich w UEK w kadencji 2016-2020.

Po uzyskaniu stopnia doktora wchodziłem w skład komitetów organizacyjnych 11 konferencji naukowych (Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny), tj. (a) sześciu Konferencji Naukowych z cyklu: Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy, organizowanych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie i Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie w latach: 2011-2016 oraz (b) pięciu Konferencji Naukowych z cyklu: Gospodarka Polski 1990-20XX, organizowanych przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie oraz Uniwersytet Rzeszowski w Krakowie w latach: 2013-2017.

Działalność popularyzującą naukę realizowałem poprzez uczestnictwo w 24 konferencjach naukowych organizowanych w kraju i zagranicą. W każdej konferencji albo wygłaszałem referat przygotowany samodzielnie, bądź we współautorstwie, albo uczestniczyłem z posterem. Wykaz konferencji naukowych, w których uczestniczyłem po uzyskaniu stopnia doktora w ujęciu chronologicznym wraz z tytułami wygłaszanych referatów i prezentowanych posterów zawarto w: Wykazie osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny.

Wśród wymienionych konferencji znajdują się dwa cykle konferencji, w których uczestniczyłem systematycznie w latach 2011-2016 w podwójnej roli, tj. uczestnika i członka komitetu organizacyjnego. Konferencje te były współorganizowane przez katedrę, której byłem pracownikiem (Katedra Ekonomii Stosowanej). Dotyczy to: (a) Konferencji Naukowej z cyklu „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” organizowanej w Rzeszowie w latach: 2011-2016 oraz (b) Konferencji Naukowej z cyklu Gospodarka Polski 1990-20XX, organizowanej w UEK w latach: 2013-2017. jednocześnie 4-krotnie zostałem zaproszony do wygłoszenia referatu na konferencjach organizowanych przez: Biuro Promocji Nauki Polskiej Akademii Nauk w Brukseli (Belgia), FOM Hochschule für Oekonomie & Management GmbH w Essen (Niemcy), Kijowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny (KNEU) w Kijowie (Ukraina) oraz Akademię im. Leona Koźmińskiego w Warszawie (Załącznik 8a).

9. Informacja o współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym

Moja współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym wiąże się z wykonywaniem opracowań i badań na zamówienie przedsiębiorstw.

W 2017 i 2019 roku uczestniczyłem w pracach nad raportem pt. *Odbiorcy usług miasta Krakowa: stan i perspektywy*, które przygotowałem na zamówienie Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A. w Krakowie (MPWiK). Celem tego opracowania było oszacowanie liczby odbiorców (zameldowani, studenci, dojeżdżający do pracy, studenci, turyści, pacjenci służby zdrowia) usług publicznych miasta Krakowa w latach 2015-2050. Z kolei od lipca do grudnia 2019 roku uczestniczyłem w pracach nad *Diagnozą i projektowaniem zmian w zakładowym systemie wynagrodzeń MPEC Kraków SA z uwzględnieniem rynkowej relacji płac*. Celem tych prac była racjonalizacja i rynkowa adaptacja zakładowego systemu wynagrodzeń w Miejskim Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie.

Na przełomie 2018 i 2019 roku kierowałem zespołem realizującym badanie zleczone przez MPWiK w Krakowie pt. *„Badanie Studentów jako odbiorców usług publicznych Miasta Krakowa celem oceny ich postawy proekologicznej i zaznajomienia z kampaniami MPWiK w Krakowie: Dobra Woda Prosto z Kranu i To Się w Ścieku Nie Mieści!”*. Badania zrealizowano w oparciu o ankietyzację prowadzoną w okresie 10.2018 – 01.2019 wśród studentów krakowskich uczelni wyższych, tj. Uniwersytetu

Jagiellońskiego, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Politechniki Krakowskiej, Uniwersytetu Pedagogicznego, Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytetu Rolniczego, Akademii Krakowskiej oraz Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości³². Część wyników tych badań została zaprezentowany w pracach (Jabłoński i Ziętara 2019; Bartak, Jabłoński, i Jabłoński 2020).

10. Informacja o postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego z 2016 roku

W dniu 8 grudnia 2016 roku zwróciłem się z Wnioskiem do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia. W wyniku wszczęcia w dniu 9 grudnia 2016 roku postępowania habilitacyjnego, 23 stycznia 2017 roku Rada Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie wyraziła zgodę na przeprowadzenie tego postępowania.

W dniu 14 lutego 2017 roku Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów powołała Komisję habilitacyjną w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w składzie: prof. dr hab. Adam Budnikowski (przewodniczący Komisji), dr hab. Karolina Klecha-Tylec (sekretarz Komisji), dr hab. Jakub Growiec (recenzent), prof. dr hab. Anna Lipka (recenzent), prof. dr hab. Krystyna Przybylska (recenzent), prof. dr hab. Joanicjusz Nazarko (członek Komisji) i dr hab. Marek Dąbrowski (członek Komisji), która 2 czerwca 2017 roku negatywnie ustosunkowała się do mojego wniosku o nadanie mi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomia. Na tej podstawie Rada Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie podjęła uchwałę w dniu 3 lipca 2017 roku w sprawie odmowy nadania mi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia (Nr 21/WEISM/2017)³³.

11. Literatura przywołana w Autoreferacie:

- Abramovitz, Moses. 1986. „Catching Up, Forging Ahead, and Falling Behind”. *The Journal of Economic History* 46 (2): 385–406.
- Acemoglu, Daron, i James A. Robinson. 2002. „The Political Economy of the Kuznets Curve”. *Review of Development Economics* 6 (2): 183–203. <https://doi.org/10.1111/1467-9361.00149>.
- Ahluwalia, Montek S. 1976. „Inequality, poverty and development”. *Journal of Development Economics* 3 (4): 307–42. [https://doi.org/10.1016/0304-3878\(76\)90027-4](https://doi.org/10.1016/0304-3878(76)90027-4).
- Alesina, Alberto, i Roberto Perotti. 1996. „Income distribution, political instability, and investment”. *European Economic Review* 40 (6): 1203–28. [https://doi.org/10.1016/0014-2921\(95\)00030-5](https://doi.org/10.1016/0014-2921(95)00030-5).
- Alesina, Alberto, i Dani Rodrik. 1994. „Distributive Politics and Economic Growth”. *The Quarterly Journal of Economics* 109 (2): 465–90. <https://doi.org/10.2307/2118470>.
- Anand, Sudhir, i S.M.R. Kanbur. 1993. „Inequality and Development A Critique”. *Journal of Development Economics* 41 (1): 19–43. [https://doi.org/10.1016/0304-3878\(93\)90035-L](https://doi.org/10.1016/0304-3878(93)90035-L).

³² W badaniach zebrano 4058 kompletnych ankiet, z czego większość, tj. 2817 pochodziło od studentów studiów stacjonarnych, zaś 1241 – niestacjonarnych.

³³ <http://archiwumuek.uek.krakow.pl/pl/uczelnia/wydzial/wydzial-ekonomii-i-stosunkow-miedzynarodowych/pracownicy/habilitacje.html>

- Arellano, Manuel, i Olympia Bover. 1995. „Another look at the instrumental variable estimation of error-components models”. *Journal of Econometrics* 68 (1): 29–51. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01642-D](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01642-D).
- Armstrong, Harvey W. 1995. „Convergence Among Regions Of The European Union, 1950–1990”. *Papers in Regional Science* 74 (2): 143–52. <https://doi.org/10.1111/j.1435-5597.1995.tb00633.x>.
- Atkinson, A. B. 1997. „Bringing Income Distribution in From the Cold”. *The Economic Journal* 107 (441): 297–321.
- Azzimonti, Marina, Eva de Francisco, i Vincenzo Quadrini. 2014. „Financial Globalization, Inequality, and the Rising Public Debt”. *The American Economic Review* 104 (8): 2267–2302.
- Barro, Robert J. 1991. „Economic Growth in a Cross Section of Countries*”. *The Quarterly Journal of Economics* 106 (2): 407–43. <https://doi.org/10.2307/2937943>.
- . 1999. „Inequality, Growth, and Investment”. w7038. National Bureau of Economic Research. <http://www.nber.org/papers/w7038>.
- . 2000. „Inequality and Growth in a Panel of Countries”. *Journal of Economic Growth* 5 (1): 5–32. <https://doi.org/10.1023/A:1009850119329>.
- . 2008. „Inequality and Growth Revisited”. *Working Papers on Regional Economic Integration*, styczeń. <https://ideas.repec.org/p/ris/adbrei/0011.html>.
- . 2015. „Convergence and Modernisation”. *The Economic Journal* 125 (585): 911–42. <https://doi.org/10.1111/econj.12247>.
- Barro, Robert J., i Xavier Sala-i-Martin. 1992. „Convergence”. *Journal of Political Economy* 100 (2): 223–51.
- . 1997. „Technological Diffusion, Convergence, and Growth”. *Journal of Economic Growth* 2 (1): 1–26. <https://doi.org/10.1023/A:1009746629269>.
- . 2004. *Economic Growth*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Bartak, Jakub, Dariusz Firszt, i Łukasz Jabłoński. 2021. *Kapitał ludzki i innowacje a nierówności dochodowe w Polsce w XXI wieku*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.
- Bartak, Jakub, i Łukasz Jabłoński. 2016. „Human Capital Versus Income Variations: Are They Linked in OECD Countries?” *Journal of Management and Business Administration. Central Europe* 24 (2): 56–73. <https://doi.org/10.7206/jmba.ce.2450-7814.169>.
- . 2017. „Znaczenie nierówności dochodowych dla inwestycji w kapitał ludzki w latach 1970–2012”. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie / Cracow Review of Economics and Management* 0 (2(962)): 55–70. <https://doi.org/10.15678/ZNUEK.2017.0962.0204>.
- . 2020. „Inequality and growth: What comes from the different inequality measures?” *Bulletin of Economic Research* 72 (2): 185–212. <https://doi.org/10.1111/boer.12220>.
- Bartak, Jakub, Łukasz Jabłoński, i Marek Jabłoński. 2020. „Perception of Work Processes Automation and Remuneration Expectations. Survey on Students in Cracow”. *Przegląd Organizacji*, nr 10: ?-?
- Bartkowska, Monika, i Aleksandra Riedl. 2012. „Regional convergence clubs in Europe: Identification and conditioning factors”. *Economic Modelling* 29 (1): 22–31. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2011.01.013>.
- Battisti, Michele, Tamara Fioroni, i Andrea Mario Lavezzi. 2014. „World Interest Rates, Inequality and Growth: An Empirical Analysis of the Galor-Zeira Model”. *Discussion Papers*, wrzesień. <https://ideas.repec.org/p/pie/dsedps/2014-184.html>.
- Baumol, William J. 1986. „Productivity Growth, Convergence, and Welfare: What the Long-Run Data Show”. *The American Economic Review* 76 (5): 1072–85.
- Bazzi, Samuel, i Michael A. Clemens. 2013. „Blunt Instruments: Avoiding Common Pitfalls in Identifying the Causes of Economic Growth”. *American Economic Journal: Macroeconomics* 5 (2): 152–86. <https://doi.org/10.1257/mac.5.2.152>.
- Becker, Gary Stanley. 1962. „Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis”. *Journal of Political Economy* 70 (5, Part 2): 9–49. <https://doi.org/10.1086/258724>.
- . 1964. *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. New York: National Bureau of Economic Research, distributed by Columbia University Press.
- Beckerman, Wilfred. 1992. „Economic growth and the environment: Whose growth? whose environment?” *World Development* 20 (4): 481–96. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(92\)90038-W](https://doi.org/10.1016/0305-750X(92)90038-W).
- Bénabou, Roland. 1996a. „Equity and Efficiency in Human Capital Investment: The Local Connection”. *The Review of Economic Studies* 63 (2): 237–64. <https://doi.org/10.2307/2297851>.
- . 1996b. „Heterogeneity, Stratification, and Growth: Macroeconomic Implications of Community Structure and School Finance”. *The American Economic Review* 86 (3): 584–609.

- Ben-David, Dan. 1996. „Trade and convergence among countries”. *Symposium on Growth and International Trade: Empirical Studies* 40 (3): 279–98. [https://doi.org/10.1016/0022-1996\(95\)01405-5](https://doi.org/10.1016/0022-1996(95)01405-5).
- Bengoa, Marta, i Blanca Sanchez-Robles. 2005. „Does equality reduce growth? Some empirical evidence”. *Applied Economics Letters* 12 (8): 479–83. <https://doi.org/10.1080/13504850500120177>.
- Benhabib, Jess, i Mark M. Spiegel. 1994. „The Role of Human Capital in Economic Development Evidence from Aggregate Cross-Country Data”. *Journal of Monetary Economics* 34 (2): 143–73.
- Bergh, Jeroen C.J.M. van den. 2011. „Environment versus growth — A criticism of “degrowth” and a plea for “a-growth””. *Ecological Economics* 70 (5): 881–90. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2010.09.035>.
- Bhalla, Surjit. 2002. „Imagine There’s No Country: Poverty, Inequality and Growth in the Era of Globalization”. Published by the Institute for International Economics.
- Blundell, Richard, i Stephen Bond. 1998. „Initial conditions and moment restrictions in dynamic panel data models”. *Journal of Econometrics* 87 (1): 115–43. [https://doi.org/10.1016/S0304-4076\(98\)00009-8](https://doi.org/10.1016/S0304-4076(98)00009-8).
- Borowiec, Jan. 2015. „Konwergencja regionalna w Unii Europejskiej”. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 380: 15–25. <https://doi.org/10.15611/pn.2015.380.01>.
- Bourguignon, François, i Christian Morrisson. 2002. „Inequality among World Citizens: 1820-1992”. *The American Economic Review* 92 (4): 727–44.
- Brueckner, Markus, i Daniel Lederman. 2018. „Inequality and Economic Growth : The Role of Initial Income”. WPS8467. The World Bank.
<http://documents.worldbank.org/curated/en/574281528247194319/Inequality-and-economic-growth-the-role-of-initial-income>.
- Cardak, Buly A. 1999. „Heterogeneous preferences, education expenditures and income distribution”. *Economic Record* 75 (1): 63–76.
- Caselli, Francesco, Gerardo Esquivel, i Fernando Lefort. 1996. „Reopening the convergence debate: A new look at cross-country growth empirics”. *Journal of Economic Growth* 1 (3): 363–89.
<https://doi.org/10.1007/BF00141044>.
- Castelló, Amparo, i Rafael Doménech. 2002. „Human Capital Inequality and Economic Growth: Some New Evidence”. *The Economic Journal* 112 (478): C187–200. <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00024>.
- Castelló-Climent, Amparo. 2010. „Inequality and growth in advanced economies: an empirical investigation”. *The Journal of Economic Inequality* 8 (3): 293–321. <https://doi.org/10.1007/s10888-010-9133-4>.
- Chilosi, Alberto. 2010. „Poverty, Population, Inequality, and Development: The Historical Perspective” 7 (2): 469–501.
- Choi, C. 2009. „Does Bilateral Trade Lead To Income Convergence? Panel Evidence”. *Journal of Economic Development* 34 (1): 71–79. <https://doi.org/10.35866/caujed.2009.34.1.005>.
- Chotikapanich, Duangkamon, Rebecca Valenzuela, i D. S. Prasada Rao. 1997. „Global and Regional Inequality in the Distribution of Income: Estimation with Limited and Incomplete Data”. *Empirical Economics* 22 (4): 533–46. <https://doi.org/10.1007/BF01205778>.
- Cichy, Krzysztof, i Krzysztof Malaga. 2007. „Kapitał ludzki w modelach i teorii wzrostu gospodarczego”. W *Kapitał ludzki i kapitał społeczny a rozwój regionalny*, zredagowane przez Mikołaj Herbst, 5–46. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar. <https://www.ibuk.pl/fizyka/1786/kapital-ludzki-i-kapital-spoeczny-a-rozwoj-regionalny.html>.
- Cohen, Daniel, i Marcelo Soto. 2007. „Growth and human capital: good data, good results”. *Journal of Economic Growth* 12 (1): 51–76. <https://doi.org/10.1007/s10887-007-9011-5>.
- Croix, David de la, i Matthias Doepke. 2003. „Inequality and Growth: Why Differential Fertility Matters”. *American Economic Review* 93 (4): 1091–1113. <https://doi.org/10.1257/000282803769206214>.
- Czudec, Adam, Łukasz Jabłoński, i Tomasz Potocki. 2014. „Regional wellbeing – limitations of economic and social indicators”. W *Challenges for a New World: European Mezzogiorno and Mediterranean basin - sustainable transitions and reverse visions*, zredagowane przez F.S. Coppola, 1-29 (ebook edition). Napoli: Giovanni Editori.
- Ćwiklicki, Marek, i Łukasz Jabłoński. 2015a. „Economic Development and the Implementation of CSR Initiatives in National Economies”. W *New Perspectives on Corporate Social Responsibility: Locating the Missing Link*, zredagowane przez Linda O’Riordan, Piotr Zmuda, i Stefan Heinemann, 147–67. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-06794-6_8.
- . 2015b. „Rozwój gospodarczy a wdrażanie inicjatyw (standardów) ISO w gospodarkach krajowych”. W *Zarządzanie jakością. Osiągnięcia i wyzwania*, zredagowane przez Piotr Kafel i Tadeusz Sikora, 53–71. Kraków: Wydawnictwo Naukowe PTTŻ.
- Ćwiklicki, Marek, Łukasz Jabłoński, Riccardo Sartori, i Marius Dan Gavrilitea. 2019. „The relationship between the economic development of nations and the adoption of green initiatives by companies: a statistical

- study on 105 countries". *Quality & Quantity* 53 (1): 339–61. <https://doi.org/10.1007/s11135-018-0756-z>.
- Dasgupta, Susmita, Benoit Laplante, Hua Wang, i David Wheeler. 2002. „Confronting the Environmental Kuznets Curve". *The Journal of Economic Perspectives* 16 (1): 147–68.
- Davis, Lewis S. 2007. „Explaining the Evidence on Inequality and Growth: Informality and Redistribution". *The B.E. Journal of Macroeconomics* 7 (1). <https://doi.org/10.2202/1935-1690.1498>.
- De Dominicis, Laura, Raymond J. G. Florax, i Henri L. De Groot. 2008. „A Meta-Analysis On The Relationship Between Income Inequality And Economic Growth". *Scottish Journal of Political Economy* 55 (5): 654–82. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9485.2008.00470.x>.
- De Long, J. Bradford. 1988. „Productivity Growth, Convergence, and Welfare: Comment". *The American Economic Review* 78 (5): 1138–54.
- Desdoigts, Alain. 1999. „Patterns of Economic Development and the Formation of Clubs". *Journal of Economic Growth* 4 (3): 305–30. <https://doi.org/10.1023/A:1009858603947>.
- Dollar, David, i Aart Kraay. 2002. „Growth Is Good for the Poor". *Journal of Economic Growth* 7 (3): 195–225. <https://doi.org/10.1023/A:1020139631000>.
- Domański, Stanisław Ryszard. 1993. *Kapitał ludzki i wzrost gospodarczy*. Warszawa: PWN.
- . 2000. „Kapitał ludzki, podział pracy i konkurencyjność". *Gospodarka Narodowa* 161 (7–8): 32–46. <https://doi.org/10.33119/GN/113965>.
- Dowrick, Steve. 1992. „Technological Catch Up and Diverging Incomes: Patterns of Economic Growth 1960–88". *The Economic Journal* 102 (412): 600–610. <https://doi.org/10.2307/2234297>.
- Dowrick, Steve, i Muhammad Akmal. 2005. „Contradictory Trends In Global Income Inequality: A Tale of Two Biases". *Review of Income and Wealth* 51 (2): 201–29. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4991.2005.00152.x>.
- Dowrick, Steve, i Jane Golley. 2004. „Trade Openness and Growth: Who Benefits?" *Oxford Review of Economic Policy* 20 (1): 38–56. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grh003>.
- Drobny, Paweł. 2010. „Kapitał ludzki - ujęcie teorii neoklasycznej i szkoły austriackiej". *Zeszyty Naukowe / Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie*, nr 819: 27–44.
- Durlauf, Steven N., i Paul A. Johnson. 1992. „Local Versus Global Convergence Across National Economies". w3996. National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w3996>.
- . 1995. „Multiple Regimes and Cross-Country Growth Behaviour". *Journal of Applied Econometrics* 10 (4): 365–84.
- Durlauf, Steven N., Paul A. Johnson, i Jonathan R. W. Temple. 2009. „The Econometrics of Convergence". W *Palgrave Handbook of Econometrics: Volume 2: Applied Econometrics*, zredagowane przez Terence C. Mills i Kerry Patterson, 1087–1118. London: Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/9780230244405_23.
- Easterly, William. 1999. „Life During Growth". *Journal of Economic Growth* 4 (3): 239–76. <https://doi.org/10.1023/A:1009882702130>.
- Ehrhart, Christophe. 2009. „The Effects of Inequality on Growth: A Survey of the Theoretical and Empirical Literature". Working Papers 107. ECINEQ: Society for the Study of Economic Inequality. <https://ideas.repec.org/p/inq/inqwps/ecineq2009-107.html>.
- Engelbrecht, Hans-Jürgen. 2003a. „Human Capital and Economic Growth: Cross-Section Evidence for OECD Countries". *Economic Record* 79 (SpecialIssue): S40–51. <https://doi.org/10.1111/1475-4932.00090>.
- . 2003b. „Human Capital and Economic Growth: Cross-Section Evidence for OECD Countries". *Economic Record* 79 (SpecialIssue): S40–51. <https://doi.org/10.1111/1475-4932.00090>.
- Fernández, Raquel, i Richard Rogerson. 1996. „Income Distribution, Communities, and the Quality of Public Education". *The Quarterly Journal of Economics* 111 (1): 135–64. <https://doi.org/10.2307/2946660>.
- . 1998. „Public Education and Income Distribution: A Dynamic Quantitative Evaluation of Education-Finance Reform". *The American Economic Review* 88 (4): 813–33.
- Fiaschi, Davide, Andrea Mario Lavezzi, i Angela Parenti. 2020. „Deep and Proximate Determinants of the World Income Distribution". *Review of Income and Wealth* 66 (3): 677–710. <https://doi.org/10.1111/roiw.12418>.
- Firszt, Dariusz, i Łukasz Jabłoński. 2016. *Kapitał ludzki i innowacje a zmniejszanie luki rozwojowej między krajami*. Warszawa: CeDeWu.
- Florczak, Waldemar. 2007. „Mikro- i makroekonomiczne korzyści związane z kapitałem ludzkim". *Ekonomista*, nr 5: 651–73.
- . 2008. „Kapitał ludzki w empirycznych modelach wzrostu". *Ekonomista*, nr 2: 169–200.

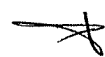
- Forbes, Kristin J. 2000. „A Reassessment of the Relationship between Inequality and Growth”. *American Economic Review* 90 (4): 869–87. <https://doi.org/10.1257/aer.90.4.869>.
- Galbraith, James K. 2012. „Inequality and Instability: A Study of the World Economy Just Before the Great Crisis by”. *Journal of Regional Science* 52 (4): 703–4. https://doi.org/10.1111/j.1467-9787.2012.00784_2.x.
- Galor, Oded, Omer Moav, i Dietrich Vollrath. 2009. „Inequality in Landownership, the Emergence of Human-Capital Promoting Institutions, and the Great Divergence”. *The Review of Economic Studies* 76 (1): 143–79. <https://doi.org/10.1111/j.1467-937X.2008.00506.x>.
- Galor, Oded, i Daniel Tsiddon. 1997. „The Distribution of Human Capital and Economic Growth”. *Journal of Economic Growth* 2 (1): 93–124. <https://doi.org/10.1023/A:1009785714248>.
- Galor, Oded, i Joseph Zeira. 1993. „Income Distribution and Macroeconomics”. *The Review of Economic Studies* 60 (1): 35–52. <https://doi.org/10.2307/2297811>.
- Glaeser, Edward L. 2005. „Inequality”. w11511. National Bureau of Economic Research.
- Glomm, Gerhard, i B. Ravikumar. 1992. „Public versus Private Investment in Human Capital: Endogenous Growth and Income Inequality”. *Journal of Political Economy* 100 (4): 818–34.
- Groth, Christian, i Jakub Growiec. 2018. „Do Mincerian Wage Equations Inform How Schooling Influences Productivity?” *NBP Working Paper* 279. http://www.nbp.pl/publikacje/materialy_i_studia/279_en.pdf.
- Growiec, Jakub. 2007. „Human Capital, Aggregation, and Growth”. *MPRA Paper* 7070 (lipiec). <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/7070/>.
- Hanushek, Eric A., i Ludger Woessmann. 2015. *The Knowledge Capital of Nations: Education and the Economics of Growth*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Hoff, Karla. 1994. „The second theorem of the second best”. *Journal of Public Economics* 54 (2): 223–42. [https://doi.org/10.1016/0047-2727\(94\)90061-2](https://doi.org/10.1016/0047-2727(94)90061-2).
- Iradian, Garbis. 2005. „Inequality, Poverty, and Growth; Cross-Country Evidence”. *IMF Working Papers*, luty. <https://ideas.repec.org/p/imf/imfwpa/05-28.html>.
- Islam, Nazrul. 1995. „Growth Empirics: A Panel Data Approach”. *The Quarterly Journal of Economics* 110 (4): 1127–70. <https://doi.org/10.2307/2946651>.
- . 2003. „What have We Learnt from the Convergence Debate?” *Journal of Economic Surveys* 17 (3): 309–62. <https://doi.org/10.1111/1467-6419.00197>.
- Jabłoński, Łukasz. w druku. „Ewolucja podejść do kapitału ludzkiego w naukach ekonomicznych”. *Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics* ? (?): ? <https://doi.org/10.33119/GN/????>
- . 2008. „Ewolucja poglądów na temat konwergencji w ekonomii rozwoju”. *Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics* 224 (5–6): 25–46. <https://doi.org/10.33119/GN/101304>.
- . 2010. „Kapitał ludzki czynnikiem wzrostu gospodarczego w krajach OECD”. *Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician* 8: 51–67.
- . 2011a. „Edukacja i zdrowie a wzrost gospodarczy w krajach OECD”. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie* 869 (01): 5–26.
- . 2011b. „Konwergencja realna krajów OECD w latach 1970-2007”. *Zeszyty Naukowe / Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie*, nr 867: 31–48.
- . 2011c. „Modernizacja gospodarki poprzez kapitał ludzki: doświadczenia krajów rozwijających się południowej i wschodniej Azji”. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 18: 208–31.
- . 2011d. „Kapitał ludzki w wybranych modelach wzrostu gospodarczego”. *Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics* 245 (1–2): 81–103. <https://doi.org/10.33119/GN/101095>.
- . 2012a. „Jakość życia – dynamika konwergencji”. W *Gospodarka Polski 1990-2011. Tom II. Modernizacja*, zredagowane przez Michał Gabriel Woźniak, 283–309. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- . 2012b. *Kapitał ludzki a konwergencja gospodarcza*. Warszawa: C.H. Beck.
- . 2012c. „Mierniki dobrobytu. Polska na tle wybranych krajów świata”. *Zeszyty Naukowe / Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie*, nr 897: 103–20.
- . 2012d. „Regionalne zróżnicowanie i zbieżność poziomu i jakości życia”. W *Gospodarka Polski 1990-2011. Tom II. Modernizacja*, zredagowane przez Michał Gabriel Woźniak, 311–30. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- . 2012e. „Uwarunkowania wzrostu gospodarczego w posocjalistycznych krajach Europy i WNP po 1989 roku”. W *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata. Część 4: Reinterpretacja po dwudziestu latach*, zredagowane przez Anna Jach i Michał Kuryłowicz, 193–215. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- . 2013a. „Czynniki wzrostu gospodarczego w czasie bieżącego kryzysu: Polska na tle wybranych krajów świata”. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 30: 90–107.
- . 2013b. „Nierówności dochodowe a zadłużenie publiczne krajów OECD”. *Management and Business Administration. Central Europe* 21 (2(121)): 64–81.

- . 2013c. „Theoretical issues of economic convergence”. W *Convergence and divergence in Europe: Polish and Ukrainian cases*, zredagowane przez Dmytro Lukianenko, Viktor Chuzhikov, i Michał Gabriel Woźniak, 50–67. Kyev: Kyiv National Economic University.
- . 2014. „Spójność rozwoju regionów w Polsce w latach 2002–2010”. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, nr 37: 181–219.
- . 2015. *Konwergencja, kapitał ludzki, innowacje. Polska w perspektywie porównawczej*. Warszawa: CeDeWu.
- . 2016a. „Nierówności dochodowe w kontekście kryzysu finansowego”. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy* 47: 115–26. <https://doi.org/10.15584/nsawg.2016.3.8>.
- . 2016b. *Znaczenie inwestycji w kapitał ludzki dla zmian nierówności dochodowych w krajach europejskich na początku XXI wieku*. Seria Specjalna: Monografie 248. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.
- . 2018a. „Inequality Measures”. *Przegląd Nauk o Obronności*, nr 5: 231–43. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.0076>.
- . 2018b. „Zróżnicowanie poziomu życia między regionami UE w latach 2000-2015”. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 539 Współczesne problemy ekonomiczne. Europa z perspektywy wielu prędkości: 62–75. <https://doi.org/10.15611/pn.2018.539.06>.
- . 2019. „Inequality in Economics: The Concept, Perception, Types, and Driving Forces”. *Journal of Management and Business Administration. Central Europe* 27 (1): 17–43. <https://doi.org/10.7206/jmba.ce.2450-7814.246>.
- Jabłoński, Łukasz, i Marius Dan Gavriletea, red. 2013. *Selected issues of economic modernization: a Central-East European Perspective*. Cracow: Cracow University of Economics Foundation.
- Jabłoński, Łukasz, i Marek Jabłoński. 2015. „Employee Competence Development from the CSR Perspective”. W *New Perspectives on Corporate Social Responsibility: Locating the Missing Link*, zredagowane przez Linda O’Riordan, Piotr Zmuda, i Stefan Heinemann, 371–81. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-06794-6_19.
- Jabłoński, Łukasz, Marek Jabłoński, i Oleksandr Fedirko. 2018. „Building Knowledge-Based Economy In The EU: Methodological Background And Policy Solutions”. *International Economic Policy* 29 (2): 7–33. https://doi.org/10.33111/iep.2018.29.01_eng.
- Jabłoński, Łukasz, i Tomasz Misiak. 2013. „Realna konwergencja między regionami Unii Europejskiej w latach 1995–2008”. *Studia Prawno-Ekonomiczne*, nr 88: 267–92.
- . 2014a. „Spójność vs. niespójność rozwoju ekonomicznego regionów UE w latach 1995–2008. Część 1: Zróżnicowanie poziomu i stóp wzrostu PKB per capita”. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, nr 38: 98–117.
- . 2014b. „Spójność vs. niespójność rozwoju ekonomicznego regionów UE w latach 1995–2008. Część 2: Zmiana zróżnicowań rozwojowych”. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, nr 39: 148–61.
- . 2015. „Konwergencja realna w krajach OECD”. W *Konwergencja, kapitał ludzki, innowacje: Polska w perspektywie porównawczej*, zredagowane przez Łukasz Jabłoński, 13–23. Warszawa: CeDeWu.
- Jabłoński, Łukasz, Tomasz Tokarski, i Michał Gabriel Woźniak. 2012. „Spójność rozwoju społeczno-ekonomicznego województw”. W *Gospodarka Polski 1990-2011. Tom II. Modernizacja*, zredagowane przez Michał Gabriel Woźniak, 331–74. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jabłoński, Łukasz, i Małgorzata Wosiek. 2017. „Konwergencja poziomu życia i rozwoju kapitału intelektualnego województw w latach 1995-2015”. W *Gospodarka Polski 1990-2017. Kręte ścieżki rozwoju*, zredagowane przez Michał Gabriel Woźniak, 107–45. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Jabłoński, Łukasz, i Michał Gabriel Woźniak. 2011. „Nierówności społeczne, kapitał ludzki a wzrost gospodarczy w krajach OECD”. *Zeszyty Naukowe / Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu*, nr 176: 193–223.
- Jabłoński, Łukasz, i Piotr Ziętara. 2019. „Jakość usług publicznych miasta Krakowa w świetle przeprowadzonych badań”. W *Innowacyjność jako narzędzie kreowania jakości*, zredagowane przez Agnieszka Cholewa-Wójcik i Agnieszka Kawecka, 98–106. Radom: Instytut Technologii Eksploatacji - Państwowy Instytut Badawczy.
- Jabłoński, Łukasz, Piotr Zmuda, i Linda O’Riordan. 2015. „Income Inequality and Public Debt in OECD-Countries from a CSR Perspective”. W *New Perspectives on Corporate Social Responsibility*, zredagowane przez Linda O’Riordan, Piotr Zmuda, i Stefan Heinemann, 169–89. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-658-06794-6_9.
- Jacobs, Michael. 2012. „Green Growth: Economic Theory and Political Discourse”. *GRI Working Papers*, październik. <https://ideas.repec.org/p/lsg/lsgwps/wp92.html>.

- Johnson, Paul, i Chris Papageorgiou. 2020. „What Remains of Cross-Country Convergence?” *Journal of Economic Literature* 58 (1): 129–75. <https://doi.org/10.1257/jel.20181207>.
- Josten, Stefan Dietrich. 2003. „Inequality, Crime and Economic Growth. A Classical Argument for Distributional Equality”. *International Tax and Public Finance* 10 (4): 435–52. <https://doi.org/10.1023/A:1024683431555>.
- . 2004. „Social Capital, Inequality, and Economic Growth”. *Journal of Institutional and Theoretical Economics (JITE) / Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft* 160 (4): 663–80.
- Kalaitzidakis, Pantelis, Theofanis P. Mamuneas, Andreas Savvides, i Thanasis Stengos. 2001. „Measures of Human Capital and Nonlinearities in Economic Growth”. *Journal of Economic Growth* 6 (3): 229–54. <https://doi.org/10.1023/A:1011347816503>.
- Kang, Kyung Ho, Laura Stein, Cindy Yoonjoung Heo, i Seoki Lee. 2012. „Consumers’ willingness to pay for green initiatives of the hotel industry”. *International Journal of Hospitality Management* 31 (2): 564–72. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2011.08.001>.
- Kawa, Paweł. 2004. „Uwarunkowania wzrostu gospodarczego w świetle wniosków płynących z nowych modeli wzrostu”. *Zeszyty Naukowe / Polskie Towarzystwo Ekonomiczne*, nr 2: 11–30.
- Kowalik, Tadeusz. 2000. *Współczesne systemy ekonomiczne. Powstanie, ewolucja, kryzys*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego.
- Kraay, Aart. 2015. *Weak Instruments in Growth Regressions: Implications for Recent Cross-Country Evidence on Inequality and Growth*. Policy Research Working Papers. The World Bank. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-7494>.
- Krueger, Alan B, i Mikael Lindahl. 2001. „Education for Growth: Why and for Whom?” *Journal of Economic Literature* 39 (4): 1101–36. <https://doi.org/10.1257/jel.39.4.1101>.
- Kuznets, Simon. 1955. „Economic Growth and Income Inequality”. *The American Economic Review* 45 (1): 1–28.
- Kyriacou, George A. 1991. „Level and Growth Effects of Human Capital: A Cross-Country Study of the Convergence Hypothesis”. *Working Papers*. <https://ideas.repec.org/p/cvs/starer/91-26.html>.
- Landau, Daniel L. 1985. „Government expenditure and economic growth in the developed countries: 1952–76”. *Public Choice* 47 (3): 459–77. <https://doi.org/10.1007/BF00182148>.
- Laukkonen, Julia, Paola Kim Blanco, Jennifer Lenhart, Marco Keiner, Branko Cavric, i Cecilia Kinuthia-Njenga. 2009. „Combining climate change adaptation and mitigation measures at the local level”. *Climate Change and Human Settlements* 33 (3): 287–92. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2008.10.003>.
- Le Gallo, Julie, i Sandy Dall’erba. 2006. „Evaluating the Temporal and Spatial Heterogeneity of the European Convergence Process, 1980–1999*”. *Journal of Regional Science* 46 (2): 269–88. <https://doi.org/10.1111/j.0022-4146.2006.00441.x>.
- Lee, Woojin, i John E. Roemer. 1998. „Income Distribution, Redistributive Politics, and Economic Growth”. *Journal of Economic Growth* 3 (3): 217–40. <https://doi.org/10.1023/A:1009762720862>.
- Li, Hongyi, Lyn Squire, i Heng-fu Zou. 2001. „Explaining International and Intertemporal Variations in Income Inequality”. *The Economic Journal* 108 (446): 26–43. <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00271>.
- Li, Hongyi, i Heng-fu Zou. 1998. „Income Inequality Is Not Harmful for Growth: Theory and Evidence”. *Review of Development Economics* 2 (3): 318–34. <https://doi.org/10.1111/1467-9361.00045>.
- Liberda, Barbara, i Tomasz Tokarski. 2004. „Kapitał ludzki a wzrost gospodarczy w krajach OECD”. *Gospodarka Narodowa*, nr 3: 16–26.
- Lucas, Robert E. 1988. „On the mechanics of economic development”. *Journal of Monetary Economics* 22 (1): 3–42. [https://doi.org/10.1016/0304-3932\(88\)90168-7](https://doi.org/10.1016/0304-3932(88)90168-7).
- Malaga, Krzysztof. 2011. „The Main Strands and Dilemmas of Contemporary Economic Growth Theory”. *Argumenta Oeconomica* 26 (1): 17–42.
- Mankiw, N. Gregory, David Romer, i David N. Weil. 1992. „A Contribution to the Empirics of Economic Growth”. *The Quarterly Journal of Economics* 107 (2): 407–37. <https://doi.org/10.2307/2118477>.
- Matkowski, Zbigniew, i Mariusz Próchniak. 2007. „Economic Convergence between the CEE-8 and the European Union”. *Eastern European Economics* 45 (1): 59–76.
- Meadows, Donella H., Dennis I. Meadows, Jorgen Randers, i William W. Behrens III. 1972. *The Limits to Growth: A Report for Club of Rome’s Project on The Predicament of Mankind*. New York: Universe Books.
- Meliciani, Valentina, i Franco Peracchi. 2006. „Convergence in per-capita GDP across European regions: a reappraisal”. *Empirical Economics* 31 (3): 549–68. <https://doi.org/10.1007/s00181-006-0053-x>.
- Mendes, Luís, António Nunes, i Tiago Sequeira. 2012. „Influence of Human Capital on Firms’ and Nations’ Performance : A Bi-Disciplinary Literature Review”. *Argumenta Oeconomica*, nr 2 (29): 5–31.
- Milanovic, Branko. 2012. *The Haves and the Have-Nots: A Brief and Idiosyncratic History of Global Inequality*. Reprint edition. New York: Basic Books.

- Mincer, Jacob. 1958. „Investment in Human Capital and Personal Income Distribution”. *Journal of Political Economy* 66 (4): 281–302.
- Mirvis, David, Cyril Chang, i Arthur Cosby. 2008. „Health as an economic engine: Evidence for the importance of health in economic development”. *Journal of health and human services administration* 31 (1): 30–57.
- Nell, Kevin S. 2020. „Evaluating the conditional convergence hypothesis in the post-1989 globalization period”. *Applied Economics* 52 (30): 3308–26. <https://doi.org/10.1080/00036846.2019.1710451>.
- Nonneman, Walter, i Patrick Vanhoudt. 1996. „A Further Augmentation of the Solow Model and the Empirics of Economic Growth for OECD Countries”. *The Quarterly Journal of Economics* 111 (3): 943–53. <https://doi.org/10.2307/2946677>.
- Ortiz, Isabel, i Matthew Cummins. 2011. „Global Inequality: Beyond the Bottom Billion: A Rapid Review of Income Distribution in 141 Countries”. UNICEF Social and Economic Policy Working Paper.
- Owen, Ann L., Julio Videras, i Lewis Davis. 2009. „Do all countries follow the same growth process?” *Journal of Economic Growth* 14 (4): 265–86. <https://doi.org/10.1007/s10887-009-9046-x>.
- Pagano, Patrizio. 2004. „An empirical investigation of the relationship between inequality and growth”. Text 536. Bank of Italy, Economic Research and International Relations Area. https://EconPapers.repec.org/RePEc:bdi:wptemi:td_536_04.
- Panizza, Ugo. 2002. „Income Inequality and Economic Growth: Evidence from American Data”. *Journal of Economic Growth* 7 (1): 25–41. <https://doi.org/10.1023/A:1013414509803>.
- Papageorgiou, Chris, i Nor Azam Abdul Razak. 2009. „Inequality, Human Capital and Development: Making the Theory Face the Facts”. *MPRA Paper*, listopad. <https://ideas.repec.org/p/pramprapa/18973.html>.
- Partridge, Mark D. 1997. „Is Inequality Harmful for Growth? Comment”. *The American Economic Review* 87 (5): 1019–32.
- Perotti, Roberto. 1993. „Political Equilibrium, Income Distribution, and Growth”. *The Review of Economic Studies* 60 (4): 755–76. <https://doi.org/10.2307/2298098>.
- . 1996. „Growth, income distribution, and democracy: What the data say”. *Journal of Economic Growth* 1 (2): 149–87. <https://doi.org/10.1007/BF00138861>.
- Persson, Torsten, i Guido Tabellini. 1994. „Is Inequality Harmful for Growth?” *The American Economic Review* 84 (3): 600–621.
- Pickett, Kate E., i Richard G. Wilkinson. 2015. „Income inequality and health: A causal review”. *Social Science & Medicine* 128 (marzec): 316–26. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.12.031>.
- Pritchett, Lant. 1997. „Divergence, Big Time”. *Journal of Economic Perspectives* 11 (3): 3–17. <https://doi.org/10.1257/jep.11.3.3>.
- Próchniak, Mariusz. 2004. „Analiza zbieżności wzrostu gospodarczego województw w latach 1995-2000”. *Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics* 190 (3): 27–44. <https://doi.org/10.33119/GN/113743>.
- . 2006. „Czynniki wzrostu gospodarczego - wnioski z badań empirycznych”. *Ekonomista*, nr 3: 305–45.
- . 2009. „Czynniki wzrostu gospodarczego – przegląd wyników badań empirycznych”. W *Wzrost Gospodarczy w Krajach Transformacji. Konwergencja czy Dywergencja?*, zredagowane przez Ryszard Rapacki, 32–73. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Próchniak, Mariusz, i Bartosz Witkowski. 2013. „Time stability of the beta convergence among EU countries: Bayesian model averaging perspective”. *Economic Modelling* 30 (C): 322–33.
- Putterman, Louis, John E. Roemer, i Joaquim Silvestre. 1998. „Does Egalitarianism Have a Future?” *Journal of Economic Literature* 36 (2): 861–902.
- Quah, Danny T. 1996. „Convergence empirics across economies with (some) capital mobility”. *Journal of Economic Growth* 1 (1): 95–124. <https://doi.org/10.1007/BF00163344>.
- Rapacki, Ryszard, Zbigniew Matkowski, i Mariusz Próchniak. 2016. „Real Income Convergence between Central Eastern and Western Europe: Past, Present, and Prospects”. *Ekonomista*, nr 6: 853–92.
- Rapacki, Ryszard, i Mariusz Próchniak. 2009. „Real beta and sigma convergence in 27 transition countries, 1990–2005”. *Post-Communist Economies* 21 (3): 307–26. <https://doi.org/10.1080/14631370903090616>.
- . 2019. „EU Membership and Economic Growth: Empirical Evidence for the CEE Countries”. *European Journal of Comparative Economics* 16 (1): 3–40.
- Ravallion, Martin, i Shaohua Chen. 1997. „What Can New Survey Data Tell Us about Recent Changes in Distribution and Poverty?” *World Bank Economic Review* 11 (2): 357–82. <https://doi.org/10.1093/wber/11.2.357>.
- Romer, Paul M. 1986. „Increasing Returns and Long-Run Growth”. *Journal of Political Economy* 94 (5): 1002–37.

- . 1990. „Endogenous Technological Change”. *Journal of Political Economy* 98 (5, Part 2): S71–102. <https://doi.org/10.1086/261725>.
- Sassi, Maria. 2011. „Convergence Across the EU Regions: Economic Composition and Structural Transformation”. *International Advances in Economic Research* 17 (1): 101–15. <https://doi.org/10.1007/s11294-010-9286-8>.
- Schultz, Theodore W. 1959. „Investment in Man: An Economist’s View”. *Social Service Review* 33 (2): 109–17.
- . 1961. „Investment in Human Capital”. *The American Economic Review* 51 (1): 1–17.
- Siwińska, Joanna. 2007. „Badanie roli edukacji w rozwoju gospodarczym”. *Ekonomista* 5: 675–90.
- Smith, Adam. 2020. *Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów 1*. 2. wyd. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Solow, Robert M. 1956. „A Contribution to the Theory of Economic Growth”. *The Quarterly Journal of Economics* 70 (1): 65–94. <https://doi.org/10.2307/1884513>.
- Sorrell, Steve. 2015. „Reducing energy demand: A review of issues, challenges and approaches”. *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 47 (lipiec): 74–82. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2015.03.002>.
- Stockhammer, Engelbert. 2015. „Rising Inequality as a Cause of the Present Crisis”. *Cambridge Journal of Economics* 39 (3): 935–58. <https://doi.org/10.1093/cje/bet052>.
- Sunde, Uwe, i Thomas Vischer. 2014. „Human Capital and Growth: Specification Matters”. *Economica* 82 (326): 368–90. <https://doi.org/10.1111/ecca.12116>.
- Sylwester, Kevin. 2000. „Income inequality, education expenditures, and growth”. *Journal of Development Economics* 63 (2): 379–98. [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(00\)00113-9](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(00)00113-9).
- Tamura, Robert. 1991. „Income Convergence in an Endogeneous Growth Model”. *Journal of Political Economy* 99 (3): 522–40. <https://doi.org/10.1086/261765>.
- . 1992. „Efficient equilibrium convergence: Heterogeneity and growth”. *Journal of Economic Theory* 58 (2): 355–76. [https://doi.org/10.1016/0022-0531\(92\)90059-Q](https://doi.org/10.1016/0022-0531(92)90059-Q).
- . 1996. „From decay to growth: A demographic transition to economic growth”. *Journal of Economic Dynamics and Control* 20 (6): 1237–61. [https://doi.org/10.1016/0165-1889\(95\)00898-5](https://doi.org/10.1016/0165-1889(95)00898-5).
- . 2006. „Human capital and economic development”. *Journal of Development Economics* 79 (1): 26–72. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2004.12.003>.
- Tan, Chih Ming. 2010. „No one true path: uncovering the interplay between geography, institutions, and fractionalization in economic development”. *Journal of Applied Econometrics* 25 (7): 1100–1127. <https://doi.org/10.1002/jae.1102>.
- Temple, Jonathan. 1999. „The New Growth Evidence”. *Journal of Economic Literature* 37 (1): 112–56. <https://doi.org/10.1257/jel.37.1.112>.
- Tokarski, Tomasz. 1996. „Postęp techniczny a wzrost gospodarczy w modelach endogenicznych”. *Ekonomista*, nr 5: 581–604.
- . 2007. „Teoretyczne podstawy przyczyn zróżnicowania rozwoju gospodarczego”. W *Ekonomia rozwoju*, zredagowane przez Ryszard Piasecki, 32–54. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Voitchovsky, Sarah. 2005. „Does the Profile of Income Inequality Matter for Economic Growth?” *Journal of Economic Growth* 10 (3): 273–96. <https://doi.org/10.1007/s10887-005-3535-3>.
- Weil, David N. 2005. „Accounting for the Effect of Health on Economic Growth”. *NBER Working Papers*, lipiec. <https://ideas.repec.org/p/nbr/nberwo/11455.html>.
- Wiarda, Howard J. 1999. „Toward consensus in interpreting Latin American politics: Developmentalism, dependency, and “the Latin American tradition””. *Studies in Comparative International Development* 34 (2): 50. <https://doi.org/10.1007/BF02687623>.
- Wojtyna, Andrzej. 2007. „Teoretyczny wymiar zależności między zmianami instytucjonalnymi, polityką ekonomiczną a wzrostem gospodarczym”. *Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics* 216 (5–6): 1–23. <https://doi.org/10.33119/GN/101367>.
- . 2016. „Kontrowersje teoretyczne wokół koncepcji pułapki średniego poziomu rozwoju”. *Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics* 286 (6): 5–22. <https://doi.org/10.33119/GN/100759>.
- Woźniak, Michał Gabriel, Dariusz Firszt, i Łukasz Jabłoński. 2014. „Development integration via real and technological convergence. Experience of Poland and conclusions for Ukraine”. *International Economic Policy*, nr 2: 29–48.
- Woźniak, Michał Gabriel, i Łukasz Jabłoński. 2012. „Social Inequality, Human Capital and Economic Growth in OECD Countries. Synthesis”. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy* 28: 24–40.

Łukasz Jabłoński